MIRALL DE REALITATS

DINÀMIQUES I ACTIVITATS PER TREBALLAR LA DIVERSITAT CULTURAL

esplac

Esplais Catalans

Índex

1. Introducció....2
2. Què és Esplac?....3
3. Marc de referència....4
3.1. Principis pedagògics....4
3.2. Conceptes clau....5
3.3. Eines educatives....8
3.3.1. El joc....8
3.3.2. Activitats....9
3.3.3. Centre d'interès....10
4. Com utilitzar el dossier?....11
5. Fitxes d'activitat....12
Actituds davant la diversitat cultural....12
Cintes de prejudicis....13
Conflictes globals....14
Diferències Nord-Sud....16
El mapa de les migracions....17
En groguet i la vermellina....18
El naufragi....22
El vaixell....23
En-Riquiment....24
La marca al front....25
La meva pedra....26
Les escultures....27
L'església de Philadelphia – Joc de Rol....28
Les migrades - Joc de Rol....31
Mercat de colors – Joc de rol....34
Migrades clandestines....37
Mural de noms....38
Percepcions....39
Pictionary de la ciutadania....40
Què és la cultura?....41
Què fem?....42
Símbols o persones....43
Stop!....44
Teatre social....45
Tolerància....46
Veritat o mentida?....47
Vida quotidiana....48
6. Dinàmiques de sensibilització per l'equip de monis....49
7. Glossari....52

1. Introducció

Per complementar **Espai de ciutadania**, dins de la col·lecció L'Esmolet, el qual planteja el fenomen de la immigració en la nostra societat, el treball de les relacions interculturals en l'educació, i, més concretament en l'associacionisme educatiu, ens vam plantejar elaborar un material didàctic per potenciar la participació i les accions de sensibilització per part dels esplais.

L'any 2005 la Comissió de Ciutadania d'Esplac va publicar el dossier inicial, integrat per jocs, dinàmiques i contingut teòric reflexiu al voltant de l'educació intercultural. Aquest curs, més de 10 anys després **fem una revisió del contingut, afegim noves activitats i el presentem amb un altre format!**

Aquest nou format és, bàsicament, una revisió de tota la informació teòrica que el dossier plantejava; l'hem sintetitzat i proposem alguns aspectes per a reflexionar. Per tant, **hi podrem trobar informació teòrica i 27 propostes d'activitats per reflexionar sobre la interculturalitat a l'esplai**.

La finalitat del Mirall de Realitats és permetre'ns plantejar i introduir nous conceptes i noves estratègies, és a dir, oferir eines per desenvolupar una actitud crítica que ajudi a les monitores i, en última instància, als infants i joves, a interpretar la diversitat i reconèixer l'existència de desigualtats. Volem desemmascarar els mecanismes i interessos que, a través d'estereotips, rumors i prejudicis produeixen i mantenen discriminacions socials a través d'activitats i dinàmiques adreçades als infants i joves dels esplais.

Volem parlar dels nous models de convivència des del món del lleure com a espai de socialització pels infants i joves en general, i contrarestar el discurs actual que destaca de manera negativa les diferències culturals enlloc de positivitzar la realitat.

2. Què és Esplac?

Esplais Catalans, Esplac, som una associació d'esplais laica i progressista que treballem des del voluntariat per a la transformació social en base els drets dels infants, mitjançant l'educació popular. L'enfortiment i la participació dels esplais és la nostra raó de ser.

Esplais Catalans es va fundar l'any 1982 amb la voluntat de constituir-se com un referent dels esplais laics a Catalunya. Som una associació de persones i d'entitats d'educació en el lleure compromeses amb la transformació social des de la promoció de l'associacionisme, l'educació en valors, l'activisme social i la participació. Actualment formem Esplais Catalans 106 esplais situats en 67 poblacions catalanes, agrupant a 7.000 infants i uns 1.600 monitors i monitores.

Els nostres objectius generals com a associació són:

- **Promoure la transformació social** a través d'una educació integral i alliberadora.
- **Aconseguir el reconeixement i la sensibilització social** sobre la importància de l'associacionisme educatiu.
- Ser un **referent per als esplais laics de Catalunya** i donar-los el suport i recursos necessaris per al seu desenvolupament i millora.
- **Contribuir activament a l'enfortiment de la societat civil** del nostre país mitjançant la promoció de l'associacionisme juvenil i infantil.
- Promoure **el respecte i l'enfortiment de la cultura catalana**.
- **Fomentar la participació social dels infants i joves** de Catalunya, així com d'altres indrets mitjançant accions a nivell local, però també internacional.

Volem que l'esplai sigui conegut i reconegut com a referent educatiu a Catalunya i al món, i que Esplais Catalans en sigui l'associació representativa. Per això hem de garantir l'atenció personalitzada i consolidar el debat permanent sobre el projecte educatiu dels esplais. El repte d'Esplais Catalans és millorar la participació dels esplais i potenciar una organització més propera, més transparent i més democràtica així com ser presents a tot el territori català.

3. Marc de referència

3.1. Principis pedagògics

- La pedagogia activa. Vol potenciar les capacitats de les persones des de la implicació en el que s'ha d'aprendre, des de l'experiència i la vivencialitat. L'activitat no només ha de ser física; també implicarà la persona en els aspectes cognitiu i emocional.

- El paidocentrisme. Situa l'infant o grup d'infants en el centre de l'acció educativa i s'adequa als seus interessos i necessitats. Els i les educadores s'han d'adaptar a l'heterogeneïtat del grup concret i atendre'n específicament cada un dels i les membres, respectant-ne els ritmes personals. D'això en diem **atenció a la diversitat** que és un factor clau per assolir la inclusió educativa.

- La pedagogia integral. Vol educar les persones en totes les seves dimensions (la dimensió física i motriu, intel·lectual i cognitiva, social i interpersonal, i efectiva i emocional) sense donar més importància a unes més que d'altres. És a dir, considerem que cal una **educació global** en les idees, els valors, les habilitats, les actituds i les maneres de fer tenint en compte totes les àrees de desenvolupament de la persona.

- La pedagogia en llibertat i per a la llibertat. Vol educar en llibertat a partir del respecte dels drets i de les obligacions de cada persona, i per a la llibertat. Remarca el respecte dels drets aliens, així com l'acompliment de les obligacions pròpies.

- La coeducació. És l'educació conjunta de nens i nenes, **sense discriminació ni diferenciació** per motiu de sexe ni gènere.

- La inclusió. És el procés pel qual tota persona és acceptada i respectada dins d'un grup, independentment de les seves peculiaritats. Aquest principi implica el dret a la diferència, a la diversitat (no tendir a l'homogeneïtat) i al no-etiquetatge de les persones. Defensem que la diversitat com a **una font d'enriquiment i aprenentatge**: diversitat cultural i d'origen, de capacitats i necessitats educatives, d'identitat afectivosexual, de gènere, d'estatus socioeconòmic...

Per pensar...

Al **projecte educatiu** de l'esplai hauríem de recollir quina metodologia educativa defensem i practiquem a l'esplai. És interessant que fem un cop d'ull i, si s'escau, fer-hi una revisió tenint en compte reflexions sobre les activitats i objectius de l'esplai, debatre sobre la tasca de les monitores i la finalitat de l'entitat. El plantejament educatiu és un procés cíclic que no té principi ni final, és un procés continu i ha d'estar en continua revisió i adaptació de les necessitats de l'esplai.

Cal que els esplais esdevinguin espais d'inclusió per als infants, monitors/es i famílies diverses que reflecteixin la realitat del seu territori, a través d'estratègies concretes per a cada realitat.

3.2. Conceptes clau

Creiem en què la **interculturalitat** som tots i totes, no només ells o nosaltres, ja que responsabilitzar a una part dificulta i destrueix la idea de ciutadania plena i activa. La diversitat no és només un terme "cultural"; hem d'entendre-la com a concepte heterogeni: hi ha diversitat de gènere, de procedències, d'edats, d'ideologies, de religions... i no com si totes i cadascuna de les membres d'una cultura subscrivissin tots i cadascun dels seus valors.

Per pensar...

Si alguna vegada hem dedicat una estona de les nostres reunions i sortides a parlar del treball de la diversitat, potser que haguem entrat en el debat de si hem de fer activitats per a totes o potenciar/afavorir un infant o jove nouvinguda que acaba d'entrar a l'esplai.

Ens acabem qüestionant si realment cal posar la premissa en la diversitat i no en la individualitat. Conscients o no, caiem en activitats folklòriques i de coneixement multicultural que el que fan són justificar actituds d'estigmatització i/o de rebuig cap a la persona i el col·lectiu del que en forma part, enlloc de treballar la diversitat de manera global.

Entenem la **immigració** com a moviment o desplaçament d'una o diverses persones des de l'exterior d'un territori o des del lloc d'origen a l'interior de l'altre territori o lloc de destinació. La immigració és, en aquest sentit, resultat de les expectatives de millora de les condicions de vida dels individus que decideixen emigrar.

Els **moviments migratoris** són desplaçaments que poden respondre a fenòmens multicausals, com la recerca d'aliments, millora condicions d'existència, desigualtats econòmiques entre zones del món (països, societats, continents, blocs geopolítics), l'oferta de treball, les diferències salarials, les possibilitats de promoció individual i mobilitat ocupacional, etc. en comparació del lloc d'origen. Les causes poden ser múltiples: per motiu de catàstrofes que impedeixen la supervivència o per motius ideologicopolítics, per asil o refugi polític, quan les diferències es prenen en relació al grau de democràcia formal i llibertat política (d'expressió, manifestació, representació d'interessos, discriminació, perill per la pròpia vida...).

- **Migrat**: són aquelles persones que es troben fora del seu país d'origen i han acabat el procés migratori, establint-se en una zona i residint a la societat d'acollida. La paraula migrat o migrada denota l'acabament del procés i per tant, semànticament considerem aquestes persones membres de la nostra societat.
- **Migrant**: són aquelles persones que es troben fora del seu país d'origen i estan «de pas» pel nostre territori. També se les anomena persones en trànsit, ja que el seu destí final és un altre.
- **Refugiada**: són aquelles persones que han hagut d'abandonat el país d'on és originària o d'on hi resideix habitualment per motius polítics (a causa d'un temor fonamentat de persecució per raons d'ètnia, religió, nacionalitat, pertinença a un grup social o opinions polítiques), catàstrofes naturals o una guerra. Aquestes seran acollides en un país diferent de la seva residència/nacionalitat i que no pot o no vol reclamar la protecció del seu país per a poder tornar-hi.

Per pensar...

Procurar que les paraules que utilitzem tinguin en compte la manera com les persones volen ser

anomenades, fugir de determinades paraules i expressions que estan connotades molt negativament i evitar certes associacions són un pas fonamental per recollir i reconèixer la diversitat personal i col·lectiva. Si desconeixem la situació d'una persona, sempre podem preguntar-li abans que fer suposicions! Allò que anomenem és el que existeix: fem-li un cop d'ull al recurs **Llenguatge inclusiu** per agafar idees!

En una societat hi ha moltes **cultures**: són construccions humanes que defineixen codis, elements de cohesió com valors, normes i béns (im)materials, que comparteixen un grup de persones -promovent així, el sentiment de pertinença cap aquest conjunt. Inclou també els costums i sentiments del col·lectiu.

Parlarem de **multiculturalitat** quan, en un mateix territori, viuen dues o més cultures però no interactuen entre elles. La gestió de la convivència de dues o més cultures que promou la interacció i inclusió d'aquestes s'anomena **interculturalitat**. Aquesta promou els drets individuals per a totes les persones sense discriminació, posant èmfasi al dret d'afiliació a qualsevol grup ètnic i el dret a la diferència cultural i religiosa, sempre i quan aquests no redueixin drets d'altres grups o persones. D'aquesta manera, l'**educació intercultural** es basa en el reconeixement de la diferència i l'aprofita, juntament amb la pluralitat cultural, com oportunitat per crear espais d'intercanvi i d'enriquiment mutu entre les persones. Reconèixer els bagatges culturals diferenciats permet intervenir educativament i preparar els infants per a la convivència i la interacció en una societat cohesionada.

Podem entendre **integració** com a adaptació, capacitat per entendre l'altre i construir conjuntament la nostra societat. No són els migrats ni les seves filles els que s'han d'integrar a un model ideal sinó que tothom s'ha d'integrar a la nova realitat social que anem construint de forma dinàmica. Per ser més concises parlarem d'**inclusió** (evitant el terme integració) quan ens referim a sumar persones a un conjunt, a la vida comunitària independentment de l'origen, condició soci-econòmica i evitant qualsevol tipus de discriminació. La inclusió és un procés dinàmic i multifactorial que vol evitar la marginació social promovent la participació real de totes les persones al seu entorn.

Per pensar...

El concepte *integració* pot resultar trampós. Quan parlem d'integrar, a què ens referim realment? Qui s'ha d'integrar i a on? Quin model de referència tenim?

No hem d'entendre la inclusió com a unificació cultural ja que pot comportar el perill d'excloure, marginar i/o menysprear una cultura, entenent-la com inferior (pensant, de manera inconscient, que la nostra cultura és millor). Hauríem de veure les possibilitats i oportunitats d'intercanvi i coneixement que la inclusió, com a model de convivència, ens ofereix a l'esplai.

L'**exclusió social** és aquell procés que existeix en la nostra societat en què les persones no accedeixen als béns socials: accés al treball, a l'educació i a les relacions. L'origen de la desigualtat cal buscar-lo en els processos socials i en discriminacions de gènere o procedència, entre d'altres.

Entenem **discriminació** com aquella acció que té lloc quan un grup humà o persona és sotmesa a un tracte diferenciat que li impedeix accedir a certs àmbits o que el permet participar-hi en condicions desavantatjoses. La discriminació és el mecanisme encarregat d'assegurar que la inferioritat moral atribuïda a una comunitat tingui una correspondència en les relacions socials·

- El **racisme social** és la modalitat de racisme que consisteix en un conjunt d'actituds segregacionistes o discriminatòries practicades quotidianament i que afecten nombrosos àmbits de la societat.[1]
- La **xenofòbia** és la actitud que es manifesta en pràctiques excloents sobre la base del refús o l'exclusió de tota identitat cultural aliena, pel sol fet de ser aliena. La xenofòbia refusa "l'altre" (l'estranger, el migrat) en la mesura en què el veu com a competidor de recursos que considera propis i el percep com una amenaça per a la seva identitat[2].

Per pensar…

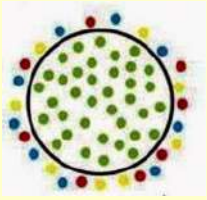

Exclusió

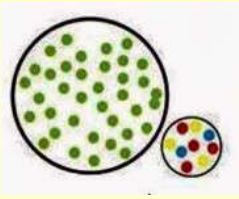

Segregació

Integració
Multiculturalisme

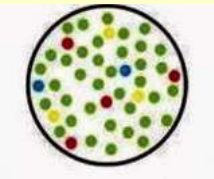

Inclusió
Interculturalisme

Els **estereotips** són les creences compartides d'un grup cap a l'altre a partir de les normes o els patrons culturals prèviament establerts. Els **prejudicis** són actituds no raonades, jutjades per endavant abans de tenir coneixement just o complet de la cosa que ens provoquen una imatge negativa de l'altre. Els **rumors** són declaracions sobre persones, grups o esdeveniments que es difonen d'una persona a una altra sense que es demostri la veracitat, que tenen credibilitat no perquè hi hagi procés directes que les sostinguin sinó perquè hi ha molta gent que se les creu.

Cal reconèixer aquestes pors i judicis de valor per poder construir una nova, forta i plena ciutadania. L'ús de prejudicis impedeix qualsevol reflexió rigorosa o la promoció d'una convivència democràtica vers altres cultures i/o col·lectius. Els prejudicis i estereotips són la forma més elemental de l'exclusió: s'alimenten de representacions que assignen a cada comunitat uns trets diferencials negatius i deixen de banda l'experiència real que s'hagi produït arran del contacte entre aquests grups.

Intentem evitar el terme de **segones generacions** ja que això remarca un efecte homogeneïtzador que diferencia per qüestions de procedència o descendència; millor parlem de fills o filles de famílies migrades. Creiem que és un terme amb clars efectes estigmatitzadors i dificultem la seva consolidació com a ciutadans de ple dret en la nostra societat.

1 SOS Racisme (1994). *Igualtat per viure, diversitat per conviure*. Barcelona. SOS Racisme.
2. V. Fisas, Centre UNESCO, Documents, núm. 31, "Les migracions contra l'oblit de la nostra història".

Per pensar...

La discriminació cultural limita i condiciona les interaccions socials entre grups, fet que perpetua durant molt de temps situacions de segregació i marginació social. Som conscients dels nostres estereotips, prejudicis i rumors vers altres persones i/o col·lectius? El primer pas és ser-ne coneixedores i posar-ho en evidència.

Us proposem un exercici amb la següent fotografia...

1. Què hi veig? Fer una descripció literal

2. Què en penso sobre allò que veig? Quines interpretacions en faig?

3. Què sento sobre allò que penso? Quina avaluació, positiva i negativa, en faig?

Un cop reflexionem sobre les tres preguntes hem de ser capaces de veure que un estereotip es genera quan fem un judici sobre una descripció. Quan sentim o avaluem positivament aquella interpretació, generarem una relació amable amb la persona o el col·lectiu; quan aquesta avaluació sigui negativa, esdevindrà en una estigmatització que es pot convertir en un prejudici o discriminació.

L'home de la fotografia és James Robertson, un home de 56 anys de Detroit que es llevava cada dia a les 8 del matí per començar a treballar a les 14h en una fàbrica de productes plàstics. La fàbrica està situada a 37km de casa seva i, al no poder-se pagar un cotxe, ho havia de fer cada dia a peu. En total, eren 66 km caminant per anar i tornar: arribant a les 4 del matí, es llevava dues hores després. Una campanya de crowfunding impulsada per una estudiant universitària de la ciutat va permetre que es comprés un cotxe, l'any 2015. Qui ho havia interpretat i pensat així?

3.3. Eines educatives

3.3.1. El joc

El joc té una gran importància en la vida dels infants ja que es planteja com una activitat natural i proporciona plaer, satisfacció i diversió. Parlem del joc com a activitat motivadora en sí mateixa alhora que l'utilitzem com a eina de relació amb els i les altres, amb un/a mateix/a, amb l'entorn i permet el desenvolupament d'habilitats (intel·lectuals, físiques, emocionals...).

El joc és la metodologia principal de l'esplai perquè ens permet treballar tot un seguit de valors, competències i habilitats sempre amb l'objectiu últim d'educar infants i joves perquè puguin ser més lliures i més feliços. Fem servir el joc i altres elements pedagògics durant les activitats d'esplai sempre tenint en compte les qualitats del joc. Els i les monitores l'utilitzem com a eina per incidir en l'aprenentatge de l'infant cosa que ens obliga a planificar-lo i pensar-lo prèviament, dotant-lo d'intenció educativa concreta procurant no utilitzar-lo com a simple recurs per omplir el temps.

Cal vetllar perquè els jocs siguin dinàmics, enriquidors i variats. Una activitat educativa centrada en el joc (encara que no sigui de forma exclusiva) sempre és viva i canviant, s'adapta contínuament i troba noves formes de manifestar-se i connectar amb la realitat. Si volem que els nostres nois i noies es comprometin cada cop més amb el nostre projecte i ideari, cal que el

mètode educatiu que desenvolupem a l'esplai, i per tant la finalitat dels jocs, no consisteixi únicament a passar l'estona. Més enllà de l'activitat que s'està duent a terme cal que es preservi i es vetlli per plantejar un rerefons educatiu i una intencionalitat educativa que vagi en coherència amb els nostres valors

Per pensar…

El paper de la paraula dins el joc és divers: hi ha jocs en els quals la paraula té una funció purament vehicular -aquest seria el cas dels jocs de córrer-; en d'altres és un component fix -com és el cas de les cantarelles que acompanyen els jocs de rotlle. En tercer lloc, hi ha un grup de jocs en els quals la paraula és un component essencial: sovint la paraula és el joc, i ho és en una part o bé en la totalitat.

3.3.2. Activitats

Ens referim a les excursions, les colònies i els campaments. Les **activitats de vacances i/o de cap de setmana són eines pedagògiques**d'un gran valor en sí mateixes, ja que ens permeten treballar de manera ben intensa i vivencial els objectius establerts per a aquell curs, a més a més, en contacte amb la natura. És el millor moment per treballar tot allò relacionat amb la convivència, el creixement personal, l'autonomia i el treball en valors com ara el consum responsable, la solidaritat, la cooperació, etc.

Els infants, els monitors i les monitores busquem la seguretat personal en els companys quan estem fora de casa. Cal aprofitar aquests sentiments, no tant per explotar-los o per fer que els infants siguin valents, sinó per reforçar la confiança en el grup i la cohesió amb els i les altres. També és una bona ocasió per fer que els infants coneguin la feina dels monitors i monitores com a persones que els aporten seguretat, que els ajuden a resoldre les situacions complicades, que els faciliten recursos i que estan al seu costat en els bons i els mals moments. Aquestes activitats signifiquen abandonar allò que ens és proper, quotidià; allò que a cadascú ens dóna seguretat. Aquest fet permet reforçar els vincles grupals.

Un valor important d'aquests tipus d'activitats és que ens fa compartir amb la resta del grup tots els moments del dia. Tot això en un entorn que el grup s'ha de fer seu. Efectivament, cal que el grup se senti a gust amb l'espai, amb el material, amb les persones que també han participat de l'activitat i no siguin de l'esplai (cuiners, intendents…). Durant el curs, les excursions tenen la missió de reforçar el sentiment grupal. L'observació i el coneixement de les coses, siguin espais naturals, rurals o urbans, és el que porta les persones a sentir-hi afecte. D'aquest sentiment també en sorgeix el respecte i l'afany de preservar i protegir.

Per pensar…

Quins objectius ens plantegem a l'hora de fer aquests tipus d'activitats? Tinguem en compte l'anàlisi del grup i els objectius generals del curs a l'hora de definir-los per a poder-se adaptar també, al grup d'infants i a cada un d'ells. La valoració del compliment (o no) dels objectius ens servirà per traçar les línies per on avançar activitat rere activitat.

3.3.3. Centre d'interès

Els centres d'interès són una agrupació de continguts i activitats educatives realitzades al voltant d'un tema central. Si volem treballar per un espai educatiu i de convivència en els centres d'esplai i la promoció de la ciutadania, podem plantejar-nos fer girar el nostre centre d'interès al voltant de la *construcció d'un nou poble imaginari*, per exemple.

Els avantatges del centre d'interès són molts: **s'adapten a la psicologia infantil i juvenil**, tenen en compte les característiques individuals, parteixen de l'interès dels infants i joves, donen una importància educativa al medi i potencien una forma natural i vital d'aprendre, entre d'altres.

Per pensar...
Un esplai va voler fer un taller de henna per conèixer el món àrab i investigar la cultura marroquina. A tots els infants els hi va motivar molt la idea i les monitores estaven molt contentes de l'èxit de l'activitat "intercultural".
Quan recollien, els hi va venir una nena i els hi va dir que s'ho havia passat molt bé i que sempre que veiés a alguna noia marroquina li miraria si portava henna a la mà, i de pas, va preguntar si al Marroc feia molt fred, si parlaven castellà, on estava situat al mapa i si els infants també anaven a l'esplai. Quan en la reunió d'avaluació van valorar l'activitat es van adonar que alguna cosa havia fallat: no havien explicat res del Marroc, de les ciutadanes que hi viuen, de la seva situació geogràfica, de les seves vides... i també es van adonar que havien homogeneïtzat i estigmatitzat una part dels costums àrabs, sense tenir en compte la diferència.

- Què en penses del comentari de la nena?
- Teniu experiències similars (tallers de percussió, trenes africanes o festes multiculturals...)? Com les valoreu? Vau assolir els objectius que us proposàveu?
- Com treballaríeu el coneixement del món àrab i les seves cultures?

4. Com utilitzar el dossier?

Aquest dossier manté el format original del Mirall de Realitats. Hem sintetitzat la informació respecte el primer dossier; amb tot, si volem saber-ne més, podem consultar el document original (recurs en préstec al Banc de Recursos d'Esplac) o fer-li una lectura a l'Esmolet Espai de Ciutadania, publicat per Esplac el 2005.

Volem que sigui una eina de treball fàcil d'utilitzar, propera i renovable. Us podeu imprimir les fitxes i crear el vostre dossier, amb activitats pròpies (i que us convidem a que les compartiu al Banc de Recursos d'Esplac o les feu arribar a la vostra coordinadora de projectes del sector).

Les fitxes tenen la següent estructura, amb la finalitat que sigui senzill poder-ne fer una lectura ràpida per saber si s'adequa a les necessitats i objectius del grup.

Nom

Tema general
Objectius
Edat recomanada
Nombre de participants
Durada
Espai recomanat
Material

Desenvolupament de l'activitat

Variacions

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

5. Fitxes d'activitat

Actituds davant la diversitat cultural

Tema general	Debat i posicionament sobre un conflicte
Objectiu/s	Prendre consciència de la diversitat cultural i dels conflictes que es poden produir segons l'actitud que adoptem.
Edat recomanada	A partir de 14 anys
Nombre de participants	-
Durada	30 minuts
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	Folis amb els conceptes escrits

Font: http://www.xtec.cat/~asarsane/Jocs.htm

Desenvolupament de l'activitat

Farem un role-playing que consistirà en representar les diferents actituds que es podem mostrar davant la diversitat cultural.
Es divideix el gran grup en equips de 5 persones màxim i a cadascun se li dóna un paper amb una paraula o un concepte que han de representar. Es pot repartir informació relacionada o donar l'opció que la busquin per internet (opcional, depenent del nivell de coneixement del grup). No es poden compartir els conceptes amb els altres grups:

- Racisme
- Xenofòbia
- Interculturalisme
- Prejudicis i estereotips
- Etnocentrisme
- Inclusió
- Marginació
- Desigualtat

Els donarem un temps de preparació per a que després interpretin el concepte. La resta de grups hauran d'entendre i endevinar el concepte.

Variacions

-

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

En acabar, parlarem amb el gran grup sobre els conceptes. Podem preguntar quin significat creuen que tenen totes les paraules que s'han representat, si ho havien entès així o no i buscar exemples pràctics o viscuts de manera personal relacionats (per exemple, un comportament racista que hagin vist a l'escola o pel carrer).

Cintes de prejudicis

Tema general	Estereotips i prejudicis
Objectius	Afavorir l'empatia i adonar-nos dels prejudicis que tenim
Edat recomanada	A partir de 12 anys
Nombre de participants	-
Durada	35 minuts - Depenent del nombre de participants i del moment de l'activitat, es pot fer per si sola, o aprofitant un dinar, una sortida sencera, dins d'una gimcana...
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	Cintes o etiquetes escrites, folis i bolígrafs

Desenvolupament de l'activitat

Es reparteixen cintes (que també poden ser etiquetes, o post-its) entre les participants en els que hi hagi escrit algunes informacions; se l'han de lligar o enganxar al front. La persona que la porti posada no sabrà quin missatge porta, però la resta del grup l'haurà de tractar com ho descriu. Alguns exemples:

- Mentre parlo no em miris
- Alça la veu al dirigir-te a mi
- Nega tot el que digui
- Interromp-me quan parli
- Porta'm la contrària
- Cada cop que parli fes veure que no m'entens

Variacions

A cada participant, se li enganxa una etiqueta al front amb una procedència escrita: català/na, pakistanès, anglesa, marroquí/na, etc.
Per parelles ens farem preguntes per esbrinar la procedència. No es poden donar pistes sobre procedències geogràfiques ni religioses. A l'acabar es posaran en comú idees extretes i reflexions: com hem endevinat d'on venim? Quines preguntes-respostes ens han ajudat més? Perquè?

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Una vegada totes les persones sàpiguen quin missatge tenen, en gran grup (o per petits grups) discutirem:

- Com ens hem sentit? Com ens han tractat?
- Com ha canviat el teu comportament al llarg de l'activitat?
- Com ha canviat la teva actitud? Què t'ha provocat?
- En quines altres situacions t'has sentit etiquetat o amb un estereotip del que no et deixaven sortir?
- Com influencien els prejudicis en la conducta d'una persona?
- Nosaltres tractem així a alguna/es persones? Perquè?

Conflictes globals

Tema general	Debat i posicionament sobre un conflicte
Objectiu/s	Conèixer el procés de resolució de conflictes: comporta adquisició de valors i (des)avantatges per totes les parts
Edat recomanada	A partir de16
Nombre de participants	-
Durada	Entre 20 i 45 minuts
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	Folis: un que posi «Sí» i un altre «No»

Desenvolupament de l'activitat

Es col·loca el grup al mig, dividint la sala en dues parts, la del NO i la del SÍ. Es llegeix en veu alta una frase (conflictiva, amb peu a discussió) i en acabar, totes els i les membres del grup se situen a la paret del Sí - si estan d'acord amb el que diu la frase - i a la paret del NO - si hi estan en contra -. En aquest moment ningú pot quedar-se al mig o entre una paret o una altra. TOTHOM S'HA DE POSICIONAR. No passa res si no s'hi està completament a favor o en contra.

El o la dinamitzadora pregunta al grup minoritari si algú vol explicar perquè s'ha situat en aquest lloc. Llavors es van alternant les explicacions de persones del grup majoritari i minoritari. Quan s'hagin exposat els principals arguments, s'explica que aquelles persones que estan d'acord amb algun argument dit pel grup contrari, s'han de desplaçar una mica. S'acostaran més o menys al centre depenent del grau de convenciment. Les persones que s'han mogut han d'explicar perquè ho han fet. Es llegeix una altra frase i es repeteix el procés.

Algunes frases possibles:

- Existeixen les races?
- La millor manera d'integrar-se és a través de l'aprenentatge de la llengua?
- Cal que realitzem tríptics informatius/cartes... en diferents idiomes (àrab, anglès, mandinga, etc.) per tal d'apropar-nos a la població migrada?
- L'educació laica no ha de permetre la utilització de símbols culturals
- Cal que ajudem als països anomenats del Tercer Món per reduir els seus fluxos migratoris als països del Primer Món?
- La gent d'altres països que viuen a Catalunya, han de viure als mateixos barris que els "autòctons" per arribar a la coneixença entre ells.
- El racisme és fonamentalment un problema econòmic; la solució passa per igualar les condicions de vida i oportunitats dels grups marginats.
- Estic d'acord amb la frase «Jo no sóc racista però...»

Altres preguntes que us proposem:

- L'esplai ha de tenir un suport institucional per respondre a la diversitat cultural?
- Quan els esplais treballem la coneixença d'altres cultures a través de les cuines del món, la henna, les trenetes.... Ho fem amb perspectiva intercultural?
- Volem ser una entitat que representi l'entorn?

Variacions

Si hi ha un cert grau d'acord, es pot intentar, arribar entre totes a una frase de consens amb la qual tothom hi estigui d'acord.

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

En el debat posterior podem formular les següents preguntes al grup:

1. Per reflexionar sobre el format:
   - Com ens hem sentit en aquesta nova forma de debatre?
   - Hem escoltat la opinió dels altres?
   - Ha sigut més àgil el debat?

2. Per reflexionar sobre el contingut:
   - Som diverses a l'esplai? Perquè?
   - Com acollim a infants i joves a l'esplai? Fens relacionem diferent amb les persones d'altres orígens?
   - Què és el racisme? Què és la xenofòbia?
   - Què fem davant una actitud racista (dins i fora de l'esplai)?

Diferències Nord-Sud

Tema general	Processos migratoris / Pobresa i desigualtats
Objectius	Reflexionar sobre les diferències existents entre els països del Nord i del Sud
Edat recomanada	A partir de 16 anys
Nombre de participants	-
Durada	30 minuts
Espai recomanat	Obert que permeti fer-hi diverses proves (pati, plaça..)
Material	Pilotes i objectes pesants (pedres)

Font: http://www.xtec.cat/~asarsane/Jocs.htm

Desenvolupament de l'activitat

Ens dividirem en dos grups: un representarà el conjunt de països desenvolupats (nord) i l'altre representarà els països en vies de desenvolupament (sud). L'objectiu del joc serà aconseguir el màxim de punts a través de superar diferents proves:

- La cursa: Es fa una cursa entre els representants de cada grup, competiran d'un en un. La línia de sortida es posarà més enrere pels representants del sud. Això no implica que puguin guanyar, però el que es vol mostrar és que no parteixen amb les mateixes condicions.
- Encistellar la pilota (si no es té una cistella i pilotes es poden fer servir papers i una paperera): el grup del sud es situaran molt més lluny de a cistella que els del nord. A més, el grup del Nord disposarà de més pilotes. Es pot donar 2 minuts per veure quin grup encerta més vegades.
- El salt: totes les membres del grup han de fer un salt a peu junts, amb l'objectiu d'arribar el més lluny possible. Els del Nord faran servir un petit trampolí o utilitzar ajuda d'altres companyes; en canvi els del Sud, a part de sortir més lluny, se'ls donarà un objecte que pesi i que dificulti el salt.

Variacions

-

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Un cop acabades les proves, ens posarem en gran grup i cada persona explicarà com s'ha sentit. La reflexió es pot encarar a què han viscut i que ho comparin (especificant les diferències) amb el que l'altre grup ha fet. Ho intentem extrapolar amb les diferències que existeixen entre els països del nord i del sud, i busquem exemples que surtin del debat. Si volem aprofundir més sobre el tema, podem parlar de com aquestes situacions generen processos migratoris.

El mapa de les migracions

Tema general	Processos migratoris
Objectius	Conèixer el fenomen migratori i analitzar les nostres actituds al respecte
Edat recomanada	De 13 a 17 anys
Nombre de participants	Més de 5
Durada	1'5 hores
Espai recomanat	Interior
Material	Mapa de l'Estat espanyol i del món, cartolina/paper d'embalar, gomets/llapis de colors (vermell, blau i verd), folis, bolígrafs i retoladors

Desenvolupament de l'activitat

En una cartolina es dibuixarà un mapa d'Espanya i un del món, i al costat s'hi enganxa un paper d'embalar/cartolina. Cada jove haurà de passar pels mapes i enganxar un gomet o fer un punt: en vermell el lloc on va néixer, en blau el lloc on van néixer la mare i/o el pare, i en verd on van néixer l'àvia i/o l'avi.

Alhora, una monitora anirà omplint un quadre amb: el nom de la jove, el seu lloc de naixement i el dels seus familiars segons el que vagin compartint en els mapes. Desprès d'aquesta ronda, ens asseurem totes al voltant del mapa i la graella per comentar-la. Podem fer preguntes obertes, com:

- Per què creieu que la gent marxa (marxava) d'on vivia?
- Vosaltres ho faríeu? Per quins motius?
- Què us han explicat les vostres famílies en relació a aquest canvi de residència?
- És just culpabilitzar les persones que arriben al nostre barri?

Variacions

-

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Amb l'equip de monitores farem una avaluació valorant les respostes del grup, i canalitzar-les amb els objectius que ens plantejàvem.

- Hem assolit els objectius?
- El grup ha participat? Han participat tots els/les joves?
- Quin ha estat el paper dels monitors/es?
- Hem detectat actituds o comentaris discriminadors (prejudicis, estereotips...)? Què hi hem fet al respecte?

En groguet i la vermellina

Tema general	Estereotips i prejudicis
Objectius	Prendre consciència dels nostres prejudicis i aprendre a conèixer a l'altre per eliminar-los
Edat recomanada	De 4 a 7 anys
Nombre de participants	-
Durada	45 minuts
Espai recomanat	Interior
Material	Còpia del conte

Font: http://escolapau.uab.cat/img/programas/educacion/dinamicas/3di005c.pdf

Desenvolupament de l'activitat

Es presenta el tema i s'explica el conte en veu alta, en gran o petits grups (depenent dels infants). Un cop acabat el conte, us proposem fer una conversa orientada amb els infants amb preguntes tipus:

- Què passa al país Groc i al país Vermell? Què ha portat a aquesta situació?
- Com creus que haguessin estat tots aquests anys si el mur mai s'hagués construït?
- Què penses de l'actitud del Groguet i la Vermellina? Tu en el seu lloc què hauries fet? Hauries tingut por? De què?
- Què creus que fa que els sigui tan difícil convèncer als seus compatriotes de trencar el mur?

A partir de les respostes, la monitora introdueix reflexions entorn com tractem a aquelles persones que no coneixem i percebem com a d'un altre grup molt diferent a nosaltres.

Variacions

-

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Podem intentar personalitzar el conte amb els infants, preguntant si ens trobem a una situació com en Groguet i la Vermellina què farem? Se'ns acut alguna situació semblant en la nostra escola, poble o país? Què hi podem fer?

Tots responem als estereotips, i sovint no hi ha murs físics però si molts murs culturals. Podem aproximar als infants a situacions reals similars a les del Groguet i la Vermellina si pensem en casos com israelians i palestins, la relació entre paios i gitanos en la nostra cultura, rivalitats entre grups classe...

EN GROGUET I LA VERMELLINA

Fa molt de temps va existir un regne on hi havia dos països: el país Groc i el país Vermell. Al país groc tot era de color groc: el cel, els arbres, les cases, tot, tot de color groc. Al país vermell tot era de color vermell: el cel, els arbres, les cases, tot, tot de color vermell. I les terres on tots dos colors es barrejaven eren de color taronja.

Temps enrere els habitants dels dos països eren molt amics i vivien alegres i contents. Els dissabtes i els diumenges feien festes on ballaven, cantaven i reien totes juntes. Però de la nit al dia, per algunes baralles i discussions entre alguns habitants d'aquestes països van fer-se enemics. Els alcaldes van manar aixecar un mur molt alt i gruixut allà on acabaven les seves terres i van prohibir a totes les habitants que trepitgessin les altres terres. I si no feien cas rebrien un càstig. El rei d'aquell regne es va assabentar del que va passar però com que era un rei molt despreocupat no va fer res per arreglar la situació. Així que des de llavors ja no es van fer balls, ni festes i en cap dels dos països els habitants van tornar a riure ni a cantar.

En el país Groc havia un nen al que tots coneixien com a Groguet. En Groguet era molt curiós i li agradava molt passejar pel bosc, observant les flors, els animals i la terra i, sovint, preguntava als majors les coses que no sabia. Un dia, en Groguet va sortir a passejar amb la seva àvia i li va preguntar:

- Àvia, què hi ha darrere d'aquell mur tan alt?
- Allí darrere es troba el país Roig - va respondre. Aquest país està ple de gent dolenta i mai has d'acostar-te a la seva frontera.
- Però, per què dius que hi ha gent dolenta? - va insistir en Groguet.
- Fa molt temps, un habitant d'aquell país va venir a la nit a casa del forner i li va robar tot els diners i tot el pa que tenia. El pobre forner i la seva família es van quedar sense diners i el poble es va quedar sense pa durant quatre dies. Així que ja saps, Groguet, totes les habitants del país Vermell són unes lladres.
- Però àvia, si només va ser un habitant el que va robar, per què dius que totes són unes lladres?
- Perquè si, Groguet, si un ho és, totes ho són.
- Però àvia...
- Ni però ni res, Groguet. És així i punt. Va, deixa de preguntar, ves a jugar i recorda que per res del món has d'acostar-te al país Vermell. En Groguet se'n va anar a jugar però no podia treure's del cap el que el seu avi li havia explicat.

En el país Vermell, hi vivia una nena a la qual tots coneixien com a Vermellina. La Vermellina era molt curiosa i li agradava molt passejar pel bosc, observant les flors, els animals i la terra i, sovint, preguntava als grans les coses que no sabia. Un dia, la Vermellina, va sortir a passejar amb el seu avi i li va preguntar:

- Avi, què hi ha darrere d'aquell mur tan alt?
- Allí darrere es troba el país Groc - va respondre. Aquest país està ple de gent dolenta i mai has d'acostar-te a la seva frontera.
- Però, per què dius que hi ha gent dolenta? - va insistir la Vermellina.
- Fa molt temps, una habitant d'aquell país va venir a vendre un xarop que ho guaria tot. Nosaltres ho varem creure i li varem comprar molts flascons. La dona se'n va anar i quan varem provar el xarop ens varem posar tots malalts. Aquella dona ens va enganyar i es va quedar amb els nostres diners. Així que ja saps, Vermellina, totes les habitants del país Groc són unes mentideres i unes estafadores.

- Però avi, si només va ser una habitant que us va enganyar, per què dius que tots són uns estafadors?
- Perquè si, Vermellina, si un ho és tots ho són.
- Però avi ...
- Ni però ni res, Vermellina . És així i punt. Apa, deixa de preguntar, ves a jugar i recorda que per res del món has d'acostar-te al país Groc. La Vermellina se'n va anar a jugar però no podia treure's del cap el que el seu avi li havia explicat.
Aquella nit, la Vermellina i en Groguet, des dels seus respectius països, van pensar i pensar fins que al final van decidir fer alguna cosa perquè els habitants dels dos països tornessin a ser amics. En Groguet i la Vermellina volien que els habitants tornessin a riure, a ballar i cantar com ho havien fet abans.
Els seus avis els havien contat històries que parlaven de l'existència d'una maga. Una maga molt sàvia i poderosa que podia aconseguir qualsevol cosa amb els seus poders. Aquesta maga vivia a la cova d'una muntanya just en el centre del territori taronja. Sense pensar-s'ho dues vegades, la Vermellina i en Groguet, van agafar la seva motxilla, la van carregar amb uns entrepans i van sortir en direcció al territori taronja a la recerca de la maga per a demanar-li que aconseguís que els seus països tornessin a ser amics. Abans de sortir de casa, van deixar una nota a les seves famílies perquè no s'espantessin si no els trobaven! I sota la llum de la lluna van emprendre el seu viatge.

En Groguet i la Vermellina, van caminar per boscos i camps, van travessar rius i muntanyes, fins a arribar al mur del seu país. I van tenir sort perquè allí van trobar un petit forat per on passar. Quan ja es trobaven en territori taronja, els protagonistes de la nostra història es van trobar cara a cara. Es van mirar bocabadats i van començar a parlar:
- Hola! - va dir la Vermellina
- Hola! - va respondre en Groguet. - Em dic Groguet i vinc del país Groc.
- Jo sóc la Vermellina i vinc del país Vermell.

Llavors, cadascun d'ells, va explicar el que li havien contat sobre l'altre país i van descobrir que el que deien no era del tot cert.
- Jo penso que els habitants del teu país, com els del meu, són bones persones - va dir en Groguet.
- Jo penso el mateix - va respondre la Vermellina. No es pot jutjar ni acusar a tot un país per l'error d'una sola persona.
Estaven d'acord i es van adonar que havien pensat el mateix: anar fins a la cova de la maga i demanar-li ajuda. Així que la Vermellina i en Groguet van decidir continuar el viatge junts.

Van caminar un bon tros i van passar per moltes aventures, van jugar, van compartir els seus entrepans i es van explicar com eren els seus habitants i els seus països. Però el millor de tot és que aquell viatge els va servir per a fer-se amics. I sobretot per a adonar-se de que hi ha algunes persones que, de vegades, cometen errors però que n'hi ha moltes altres que són bones persones. Quan per fi van trobar la cova de la maga van entrar a poc a poc i en silenci. Van mirar a un costat i altre i van descobrir que no hi havia ningú. Van cridar a la maga, primer molt baixet i després a crits, però no la van trobar per cap costat. A la cova només hi van trobar la taula on hi realitzava les seves receptes secretes. La Vermellina i en Groguet es van posar molt tristes perquè després d'un viatge tan llarg no havien aconseguit parlar-hi. Es van asseure a la taula i, de cop i volta, van saber el que havien de fer.

- Ja ho tinc! - va cridar la Vermellina. No ens fa falta cap truc de màgia perquè els nostres països deixin de ser enemics només necessitem que...
- ...Que parlem amb ells. Sí, això és el que hem de fer. Tornarem als nostres països i hi parlarem fins que se n'adonin.

I així ho van fer! Van córrer cap als seus països a demanar al seu alcalde fer una reunió amb tots les habitants. En Groguet va explicar al país Groc el que havia viscut amb la Vermellina. La Vermellina va fer el mateix en el País Vermell. La veritat és que va costar fer canviar d'idea a les veïnes, però al finalment la gent va apreciar el gest que havien fet els dos nens realitzant un viatge tan llarg i perillós per a unir els dos països.

Els alcaldes van manar destruir el mur que separava els dos països i van construir un gran pont per a unir-los. Van fer una gran festa per a celebrar-lo. En Groguet i la Vermellina van ser les convidades d'honor. Van cantar, van ballar i van riure junts fins que va sortir el sol. Va ser així com la Vermellina i en Groguet, amb un profund gest d'amistat, van retornar l'alegria que temps enrere dominava aquelles terres.

El naufragi

Tema general	Debat i posicionament sobre un conflicte / Organització social
Objectiu/s	Prendre consciència de l'organització social i la influència de les normes socials en nosaltres
Edat recomanada	A partir de 14 anys
Nombre de participants	-
Durada	30-45 minuts
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	-

Font: http://www.xtec.cat/~asarsane/Jocs.htm

Desenvolupament de l'activitat

A tot el grup, els explicarem que han marxat de viatge i, durant aquest, han patit un accident amb l'avió. És per això que ara es troben en una illa deserta al mig del pacífic. Davant aquesta situació, han d'organitzar-se i establir unes normes morals i de conducta que ajudin a sobreviure a la illa i a conviure sense conflictes.

Algunes pautes que podem donar al grup, per ajudar-los al debat:

- Qui establirà aquestes normes morals? Ho fem entre totes?
- Quines normes establim com a més importants – prioritàries?
- Caldrien lleis o normes jurídiques per vetllar per la convivència?
  - Quines serien?
  - Qui les faria complir?
- Si alguna persona decidís no complir cap norma, què faríem amb aquesta?
- Podríem viure sense complir cap norma?
- Com es repartim les tasques comunes del grup?
- I si trobéssim una persona sola a la illa, la integraríem al grup? Com?
- Es poden evitar els conflictes, amb normes? Què ens aporten els conflictes?

Variacions

-

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Es pot completar aquesta dinàmica amb el visionat i fòrum de pel·lícules com «La Ola» per aprofundir en els comportaments de les persones dins d'una societat, el compliment de normes i la exclusió de persones en certs col·lectius.

El vaixell

Tema general	Cooperació / Estereotips i prejudicis
Objectius	Fomentar la cohesió de grup i introduir el concepte «estereotips» i «prejudicis»
Edat recomanada	A partir de 7 anys
Nombre de participants	15-20
Durada	15 minuts
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	Paper d'embalar amb un forat retallat al centre. Podem substituir el paper per una corda o fil gruixut.

Desenvolupament de l'activitat

Es penja el paper d'embalar en una porta oberta, entre dos arbres o similar (que permeti passar d'un costat a l'altre). S'explica a les participants que estan dins un vaixell i l'única sortida possible és per la rodona del paper d'embalar. S'han d'ajudar les unes a les altres per passar.

Variacions

Podem substituir el paper per una corda o fil gruixut, i adaptar l'alçada a les característiques del grup.

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Farem una reflexió amb tot el grup per parlar de la situació:

- Quines dificultats hem tingut per organitzar-nos?
- Ens hem salvat totes del naufragi?
- S'ha quedat alguna persona sense creuar? Perquè?
- Quin ha estat l'obstacle més difícil amb el que s'han trobat?
- Quin ha estat el nostre primer pensament, quan ens han explicat la dinàmica? Quantes hem pensat que no ho aconseguiríem?

En-Riquiment

Tema general	Processos migratoris / Respecte i tolerància
Objectius	Reconèixer la diversitat de cultures mostrant positivament el fenomen de la immigració
Edat recomanada	De 6 a 12 anys
Nombre de participants	Més de 5
Durada	45 minuts
Espai recomanat	Interior
Material	Paper d'embalar, retoladors, folis i bolígrafs

Desenvolupament de l'activitat

Al paper d'embalar dibuixarem el mapa del món, remarcant els diferents continents. Amb els infants, farem grups de màxim 5 participants i els anirem formulant preguntes per anar situant els països (en quin continent està Itàlia? A on la Xina?...) i els ajudarem a ubicar-los al mapa.

Les monitores farem una enumeració de diferents categories (roba, menjar, animals i objectes dels diferents continents; podem ajudar-nos amb fotografies) i demanarem que els situïn al continent que correspongui. Exemple:

- Àfrica: cous-cous, palmeres, camells....
- Amèrica del Nord: hamburgueses, bàsquet, texans...
- Amèrica del Sud: cafè, patates, ponxo...
- Europa: macarrons, truita francesa...
- Àsia: arròs, sushi, ós panda...
- Oceania: cangur, surf...

Variacions

-

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Posteriorment farem una reflexió de la dinàmica: de tot el llistat de productes, què és el que han vist al nostre poble? A més de dir si ho han vist o no, especificar a on. Podem preguntar als infants que han viatjat a d'altres països o ciutats, si han vist alguna d'aquestes coses.
Així podrem arribar a la conclusió que les migracions ens aporta i nosaltres aportem als demés. Hi ha un enriquiment mutu.

La marca al front

Tema general	Estereotips i prejudicis
Objectius	Reflexionar sobre el comportament davant les diferències i introduir els conceptes «estereotip» i «prejudici»
Edat recomanada	A partir de 6 anys
Nombre de participants	-
Durada	10 minuts
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	Pintures de cara o gomets de colors

Desenvolupament de l'activitat

Es demana als participants que tanquin els ulls. La monitora farà una marca de color al front de cadascú (diferent entre elles). Quan totes tinguin la marca, i sense obrir els ulls, se'ls explica que no poden parlar durant tota la activitat, que es imprescindible que es faci en silenci.
Una vegada explicat, poden obrir els ulls. Han de fer el que creguin que han de fer, no hi haurà més explicacions. La idea és que cada grup acabarà junt segons el color que tingui al cap amb l'ajuda d'un tercer que els ajuntarà i que els grups estaran marcats per aquest color.

La monitora pot deixar a algú sense pintar o amb un color diferent dels altres per tal que vegin que, en un principi, sent diferent i sol, és molt dur fer-se amb un grup...

Variacions

Es pot utilitzar aquesta dinàmica per crear grups per treballar una dinàmica més gran que necessiti treball en grups.

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Una vegada s'hagin creat els grups, es pot fer iniciar el debat sobre per què han cregut que s'havien de col·locar per colors, com s'ha sentit qui estava sola, per què hi ha aquesta necessitat de saber amb qui estàs i de sentir-te identificat, de la necessitat de formar part d'un grup...

La meva pedra

Tema general	Experiències de vida
Objectius	Desenvolupar la creativitat i analitzar la diversitat d'experiències de vida
Edat recomanada	A partir de 8 anys
Nombre de participants	-
Durada	45 minuts
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	Una pedra per participant i una bossa

Desenvolupament de l'activitat

Cada participant ha d'agafar una pedra i tancant el ulls, l'ha de tocar durant un minut. En acabar, cada una haurem de pensar una història de vida de la pedra (per què és rodona, què ha viscut, com ha anat a parar on està ara...). Quan totes haguem pensat, ens asseurem en rotllana per explicar a la resta del grup la història de la pedra.

Una vegada escoltades totes les històries, deixarem la pedra dins la bossa. Finalment, haurem de buscar la pedra de nou!

Variacions

-

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Podem fer una reflexió al voltant de que moltes persones ens semblen iguals (col·lectius de persones d'origen divers) però que cadascuna d'elles té una història personal que la diferencia de la resta; i la importància de conèixer les persones per evitar estereotips i prejudicis contra elles.

Les escultures

Tema general	Estereotips i prejudicis
Objectius	Conscienciar sobre els estereotips mentre descobrim les diferencies i similituds entre diferents cultures
Edat recomanada	A partir de 6 anys
Nombre de participants	-
Durada	1 hora
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	Roba vària i càmera de fotografies

Desenvolupament de l'activitat

Escriurem, en primer lloc, diferents estereotips sobre les diferents cultures; cada un en un foli diferent. Per exemple: els àrabs són terroristes.
Es creen grups i se'ls hi dona un parell de fulls amb els estereotips escrits. Utilitzant la roba, ens haurem de disfressar i crear una foto amb aquest estereotip. Una vegada estiguin preparats, la monitora farà la foto. I es prepararan per representar al següent estereotip. Així cada grup.
Finalment, passarem les fotos a un ordinador per poder fer un visionat. Entre totes intentarem descobrir quin és l'estereotip que s'estava representant.

Variacions

-

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

La resolució de fotografia-estereotip serà molt ràpida i senzilla, doncs totes les participants partim d'una mateixa concepció del món i tenim molts estereotips/prejudicis que compartim. Podem generar un debat en cada fotografies, ajudant-nos de preguntes com:

- Què ens fa pensar en l'estereotip? Quines característiques diferenciem?
- A quina cultura representa aquesta fotografia? Totes les persones d'aquesta cultura són iguals?
- Quins prejudicis pensem que el món té vers els i les catalanes? Com ens agradaria que ens veiessin totes les persones del món?

L'església de Philadelphia – Joc de Rol

Tema general	Estereotips i prejudicis / Respecte i tolerància
Objectius	Reflexionar sobre els possibles prejudicis a l'hora d'actuar i interrelacionar-se amb els altres respectant els drets aliens
Edat recomanada	A partir de 15 anys
Nombre de participants	-
Durada	1-2 hores
Espai recomanat	Interior i/o exterior
Material	Targetes amb els personatges

Desenvolupament de l'activitat

Expliquem el cas a tot el grup per a crear un punt de partida. Repartirem aleatòriament les targetes del personatge: en cadascuna d'elles es defineix un personatge a representar: paio/a, gitano/a o observador/a.
Es dóna pas a la representació, a la qual li podem destinar 30 minuts. Cada grup, tret dels observadors/res, haurà d'actuar segons el paper que li hagi tocat.
Una vegada que els dos grups han actuat i i finalitzem la representació de la situació, mantindrem els grups per a que, creant un debat, defensin la seva posició davant del cas. Els observadors/es han de prendre partit i ajudar a trobar una solució.

«En un barri proper, una comunitat gitana s'instal·la en un local per a realitzar les seves cerimònies religioses. El veïnat es queixa que, des de la seva arribada, el barri està més brut, ja que passen molt de temps al carrer, i que les cerimònies són massa sorolloses. Cal destacar que aquestes cerimònies es caracteritzen pel seu ambient festiu i alegre en les quals no falten la música i el cant. Un veí, l'Alberto, ha presentat una denúncia contra la comunitat gitana. Les autoritats del barri han convocat una reunió amb tots els sectors implicats per a resoldre el problema.»

Concretem personatges

ISABEL: Paya de 38 anys. Ets la mare de la Laura, la noia que li agrada el Francisco. A tu no et molesten però al teu marit sí, i tu li fas cas, tot i que t'avergonyeixes d'ell moltes vegades. De vegades converses amb les dones gitanes que s'asseuen a la porta del local

ALBERTO: Payo de 45 anys. Ets el marit de la Isabel, i el pare de la Laura. No et fa gràcia que els gitanos estiguin al local del costat i tampoc t'agrada la manera com alguns joves gitanos miren a al teva filla

JUAN JOSÉ: Payo de 70 anys. Ets jubilat. La música i els balls dels gitanos t'alegren el dia.. Et cauen simpàtics i sempre parles amb ells i elles. Sempre, seus a la plaça que hi ha al costat del local i els joves van a parlar amb tu. No vols que marxin.

SRA. CATALINA: Paya de 80 anys. Ets vídua. Vius sola a casa, en un cinquè. No sabies que hi havia una església fins ara. Quasi mai no surts al carrer. Tant et fa que marxin o que es quedin.

GERARD: Payo de 9 anys. Ets l'amic de l'Antonio, un nen gitano. Sempre fas entremaliadures amb ell, i t'ho passes d'allò més bé veient l'espectacle que es forma quan tothom balla i canta. T'encanten els entrepans que fa la matrona. La teva família veu molt bé que et relacionis amb l'Antonio i la seva família

PASTOR DE L'ESGLÈSIA: Gitano de 50 anys. Ets l'encarregat de portar a terme el culte. Els teus missatges giren sempre al voltant de la igualtat i la llibertat. Després del patriarca, ets la persona a la que més es respecta i la paraula del qual compta més. No conceps un culte sense música amb la qual dirigir-se al Senyor.

FRANCISCO: Gitano de 25 anys. Ets el xicot de la Maribel. Et mires massa a una noia paya, la Laura i has tingut problemes amb el seu pare. Cantes al cor de l'església. Acostumes a fumar a la porta del local abans d'entrar-hi, embrutant el terra.

ANTONIO: Gitano de 8 anys. Ets el germà petit de la Maribel. T'agrada fer bromes a la gent amb els petards. T'has fet molt amic del Gerard, un nen payo del barri. No entens massa bé qui és aquest Déu, però t'encanta la música i el ball.

BELEN: Gitana de 10 anys. Ets la cosina de l'Antonio. T'agrada ballar i cantar. És la part que més t'agrada del culte. Jugues a la porta del local amb el teu cosí Antonio i el Gerard.

ROCIO: Gitana de 50 anys. Vídua. Mare del Francisco. No t'agrada la idea de conviure amb payos, i menys a la força.

LAURA: Paya de 15 anys. Ets molt mona, i saps que els gitanos sempre parlen de tu, sobretot en Francisco. Veritablement, t'afalaga però a la vegada també sents por. Maribel, la xicota d'en Francisco, et va parar pel carrer i et va amenaçar. Estava gelosa. Mai no has aguantat la intolerància i les idees racistes del teu pare.

RAFAEL: Payo de 25 anys. Treballes a les nits a una fàbrica. El soroll que fan al culte, no et deixa dormir durant el dia. Et queixes de que sempre embrutem el carrer i el teu cotxe, on es pugen els infants.

SERGIO: Payo de 25 anys. Ets membre de l'associació de veïns, t'encarregues del grup de joves. Has fet la carrera de dret, i coneixes bé els drets de tota persona (dret a la lliure associació, dret a reunir-se, llibertat de culte...). Ets partidari que es quedin al barri.

SUSANA: Paya de 20 anys. T'agrada la música tecno i house. T'has fet amiga d'un jove gitano. No aguantes a la teva veïna Elvira, perquè es passa la vida queixant-se de tot i de tothom. Defenses els gitanos, perquè no vols que facin fora al teu amic.

ELVIRA: Paya de 65 anys. Ets una tafanera. Ets queixes sempre de la música que escolta la Susana. Ara també et molesta la música del local dels gitanos. Consideres que aquesta no és manera de parlar amb Déu i els qualifiques de "salvatges".

PATRIARCA: Gitano de 80 anys. Ets altament religiós. Et sents amb el deure de defensar la teva comunitat. Podries arribar a la violència si calgués, per defensar-la. Vas adquirir el local legalment.

MATRONA: Gitana de 70 anys. El teu marit és el patriarca i respectes la paraula d'aquest fent tot el que ell diu. T'encarregues de portar la beguda i el menjar al local, junt amb algunes joves. Porteu truites, carn de pollastre, refresc, vi....

CARMEN: Gitana de 17 anys. Ets la neta del patriarca. Fas tot allò que et demana el teu avi. Tens un promès que es diu Jose María. Creus en Déu, però sobretot en el Flamenc, sense el qual no podries expressar allò que sents.

JOSÉ MARIA: Gitano de 24 anys. Ets el promès de la Carmen. A l'església toques la guitarra i cantes. No ets partidari de la violència però ets molt masclista.

MARIBEL: Gitana de 18 anys. Ets la millor amiga de la Carmen. La teva família t'ha transmès un sentiment de rebuig contra els payos. T'encarregues junt amb la matrona, de repartir la beguda i el menjar al local. El teu xicot mira massa a una noia paya, la Laura.

Variacions

-

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Podrem formular preguntes que es plantejaran de forma oberta per donar lloc a un debat, un cop finalitzat el teatre i el debat dels dos grups:

- Com us heu sentit defensant la postura del vostre personatge?
- Coneixeu algun cas com aquest que hem plantejat?
- Penseu que aquest tipus de conflicte tenen lloc als nostres dies o és quelcom passat?
- Penseu que la situació hauria estat diferent si aquesta comunitat no hagués estat gitana?

Les migrades - Joc de Rol

Tema general	Processos migratoris
Objectius	Valorar les conseqüències del fenomen social de la immigració il·legal
Edat recomanada	A partir de 12 anys
Nombre de participants	-
Durada	1 hora
Espai recomanat	Interior i/o exterior
Material	Colors, bolígrafs, folis, cartells per identificar cada institució: (ajuntament, immobiliària, empresa Florsa, empresa Navilera SL, Delegació del Govern i Escola), fotocòpies de les fitxes: certificats d'empadronament, fitxa de contracte de lloguer, fitxa de contracte laboral, fitxa de matriculació escolar i fitxa de passaport. Bitllets de 50 € i 100 € simulats

Font: http://escolapau.uab.cat/img/programas/educacion/dinamicas/3di003c.pdf

Desenvolupament de l'activitat

Prèviament a començar el joc es decideixen 8 persones que es distribuiran pels espais simulant les institucions involucrades en aconseguir els papers: l'Ajuntament, la immobiliària, les empreses, l'Administració Central (Delegació del Govern), l'escola i la policia. Cada una tindrà un cartell per identificar-se. És interessant que també hi hagi alguna observadora que anoti el més rellevant que vagi succeïnt. El director d'escola també pot fer el rol d'observador.

La resta de grup s'organitza en petits grups de 3 a 5 persones. Cada grup serà una família migrada; les membres han de decidir el país de procedència, qui són els progenitors i qui les filles (menors de 15 anys). És interessant que hi hagi diversos països de procedència, per tant, de les famílies formades el 25% escolliran entre països llatinoamericans, 25% entre els magrebins, 20% entre països de l'Est, 15% entre els subsaharians, i 15% entre els asiàtics.

Concretem personatges

Cada persona migrada té un PASSAPORT, que s'haurà d'omplir amb: el seu nom, edat, color de pell i d'ulls, alçada, país d'origen, sexe i llengua materna. L'objectiu de les famílies és aconseguir HABITATGE (un contracte de lloguer), FEINA (com a mínim, un contracte laboral) i ESCOLARITZAR ELS INFANTS. No coneixen els procediments legals i s'han d'espavilar sense ajuda. Mentre aquestes omplen les seves dades i els expliquem el seu objectiu, aprofitem per donar instruccions a les persones que estaran a les institucions:

AJUNTAMENT: Dóna el certificat d'empadronament a qui té habitatge reconegut. Una família ha de presentar els passaports i un contracte de lloguer per empadronar els seus membres directament i sense preguntar res més. Si la família ho demana, li donarem informació dels papers que necessita: amb un contracte de treball es pot aconseguir un contracte de lloguer, i en llogar un habitatge es poden empadronar. En qualsevol moment tenen dret a servei sanitari gratuït i, una vegada empadronats, els infants tenen dret a escolarització.

Material: fitxa de certificats d'empadronament. El funcionari municipal els elabora amb els noms dels empadronats, l'adreça i una firma seva (simula el tampó de l'Ajuntament).

IMMOBILIÀRIA: Aconsegueix pis per 600 € a qui té els papers en regla (contracte laboral). Per als que no tenen papers se'ls pot rellogar per vies "estranyes" pisos o habitacions amb contracte a nom d'altres persones a un cost de 1.200 €.

Material: fitxa de contracte de lloguer que l'agent immobiliari omplirà amb l'adreça de l'habitatge contractat, la seva signatura i la del membre de la família que la representi.

EMPRESA FLORSA: Es dedica a distribuir dibuixos de flors arreu del món. És una gran empresa, amb molts treballadors, que pot assumir fins a un 50% de les migrades en joc. També accepta menors com a treballadors. Té tendència a preferir les treballadores il·legals, li surten més rendibles: als que tenen papers els paga 100 € per flor pintada, als il·legals els les paga a 50 € la unitat. Els dibuixos de flors passen un control de qualitat: totes són diferents i han de tenir com a mínim dos colors, l'empresari decideix si n'hi ha que no tenen un nivell de qualitat mínim i cal repetir-les.

Material: papers i colors com a matèries primeres. Bitllets de 50 i 100 €.

EMPRESA NAVILERA SL: És una empresa mitjana que produeix vaixells de paper. Com a màxim pot acceptar un 20% dels migrats adults en joc. Té interès a contractar legalment les treballadores i presenta els papers de cada nova treballadora a la Delegació del Govern. A tots els treballadors els paga 100 € el vaixell. No accepta menors. Té preferència per les treballadores sud-americanes, és més fàcil entendre-s'hi, després els de l'Europa de l'Est, les subsaharianes, i només quan no en troba cap altre, agafa magrebins.

Material: papers com a matèries primeres. Bitllets de 50 i 100 €. Fitxa de contracte laboral. Per tramitar un contracte a Delegació del Govern cal posar el nom de l'empresa, el del treballador i la feina que fa i la signatura de l'empresari.

DELEGACIÓ DEL GOVERN: És responsable de decidir, de totes les peticions de contracte de treballadors estrangers fetes per empresaris d'aquí, quines són acceptades i quines no. Ho decideix a l'atzar: quan l'empresària li fa la demanda l'obliga a jugar al "joc dels escuradents". Si l'empresari guanya li concedeix la petició; si no, la denega i estripa davant seu els papers del contracte. El "joc dels escuradents" consisteix en què l'empresari esculli entre tres bastonets de mides diferents amagats a la mà del delegat del govern, dels quals només veu la punta. Les tres puntes estan a la mateixa alçada: si l'empresària treu el bastonet més llarg, perd; si en treu un dels altres dos, guanya.

Material: 3 bastonets (escuradents, llapis o qualsevol altre objecte que pugui fer la funció).

ESCOLA: Només pot matricular aquells infants que disposin del certificat d'empadronament.

Material: fitxa per formalitzar les matrícules: s'hi ha de posar el nom de l'alumne, l'edat i el curs, el nom de l'escola i la seva signatura (com a segell del centre).

POLICIA: Hi ha 2 policies que cada 2-5 minuts, fan una batuda policial. En cridar la paraula BATUDA POLICIAL! Totes les persones migrades han de córrer per tots els espais del joc;, els 3-5 primers migrats atrapats per policies (seguint les normes del joc "tocar i parar") seran reclosos en un centre d'internament fins que acabi el joc. Aquest centre es representarà col·locant les migrades atrapades de cara a la paret en un racó de la sala. Els policies són responsables que no s'escapin del centre en cap moment. Només les migrades que tinguin tots els papers podran lliurar-se de les batudes policials.

Variacions

El joc acabarà, en funció del temps, quan almenys alguna família hagi aconseguit els tres objectius amb tots els papers en regla. O quan totes les famílies hagin obtingut tots els documents que necessiten.

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Al final del joc compartim impressions i debatrem sobre la immigració:

- Com us heu sentit elles famílies migrades? Les empresàries? La policia? El delegat del govern? Les funcionàries municipals? La direcció de l'escola?
- Què ha a notat l'observador?

És important dedicar temps per expressar les emocions, idees i sentiments que els ha provocat les situacions que han viscut durant el joc, així com identificar, analitzar i valorar què és allò que els ha fet sentir d'aquella manera. Podreu enllaçar moltes d'aquestes reflexions amb l'explicació de la problemàtica que viuen diàriament les persones migrades (irregulars) a casa nostra.

- Què penseu de la situació en què es troben els immigrants il·legals?
- Quins motius creieu que fan decidir a una persona a emigrar del seu país? I a escollir el nostre com a país d'acollida?
- De quina manera influeix el fenomen de la immigració en la nostra societat? I en la nostra cultura? I en la nostra economia?
- Com penseu que s'hauria de fer l'acollida i integració de les persones immigrades a casa nostra? Quines coses proposaríeu fer?

Mercat de colors – Joc de rol

Tema general	Cooperació / Debat i posicionament sobre un conflicte
Objectius	Aprendre a cooperar en situacions conflictives per la trobada entre cultures amb diferents costums i normes
Edat recomanada	A partir de 15 anys
Nombre de participants	Entre 20 i 30
Durada	1-2 hores
Espai recomanat	Interior i/o exterior
Material	En una sala àmplia, 6 taules enganxades a la paret, 30 rols - cinc de cada cultura, 3 pots de pintura, 15 pinzells, 6 gerres d'aigua, 3 buides, 9 tisores, 7 regles, 25 fulls din-A4, 4 fulls de paper pinotxo, cel·lofana, 3 pots de cola i les fotocòpies de les fitxes de treball

Desenvolupament de l'activitat

Expliquem que el principal objectiu de cada participant serà crear riquesa pel seu grup a través de la producció i la venta de fruita. Es fan 6 grups aleatòriament i es reparteix el material corresponent per grup i els rols de les sis cultures on s'explica la manera específica de funcionar de cadascun.

Els grups comencen a portar a terme les instruccions, aviat s'adonaran que necessiten cooperar i negociar amb les altres cultures doncs els seus recursos són insuficients: Els verds, taronges i violetes necessiten pintura de dos colors per obtenir el seu color. Els vermells, blaus i grocs ràpid es quedaran sense paper, etc.

La cap de ventes (una monitora) controla la qualitat i portarà el compte dels beneficis de cada cultura. Aquesta fase de construcció durarà un quart d'hora aproximadament. Passat aquests 15 minuts la cap de ventes reparteix el missatge urgent per a totes les cultures. El/la cap col·locarà, doncs, en el centre de l'habitació quatre plecs de paper pinotxo, sobre els quals es muntarà l'amanida. Les participants tenen 15 minuts per construir aquesta mostra.

Missatge urgent per a totes les cultures:

En el mercat central del país, se celebrarà la festa anual de l'estiu. D'aquesta visita depèn que ens concedeixin l'ajuda sol·licitada per millorar les condicions de vida dels productes de fruita. Per impressionar al Departament Intercultural demana a totes les cultures que cooperin per construir una mostra del nostre treball: Una increïble amanida de fruites! Per aquest motiu, el Departament sol·licita:

- La cooperació entre totes les cultures en el disseny i la producció de la mostra
- L'amanida de fruites ha de ser atractiva visualment
- Totes les cultures han d'estar proporcionalment representades

Concretem personatges

CULTURA GROGA Característiques dominants: Amables, fàcils de tracte. Sexe dominant: Iguals Actituds cap a les altres cultures: Respecte ◆ Tabú: Mai es comunica sense tocar-se ◆ Forma de saludar: Fregant el nas ◆ Fruita que produeixen: Plàtans Normes culturals: Sempre utilitza la teva forma de saludar amb les altres cultures. Comporta't sempre conforme les teves costums culturals. Només utilitza el teu color quan treballis. Robar està totalment prohibit. Manté les mans sempre netes totes l'estona.	CULTURA VERDA Característiques dominants: Encantadors, extrovertits/des. Rols: Home dominant. Actituds enfront les altres cultures: Sense problemes Tabú: Mai utilitzen la mà o el braç dret. Forma de saludar: Un copet a l'espatlla. Fruita que produeixen: Llimones Normes culturals: Sempre utilitza la teva forma de saludar enfront les altres cultures. Comporta't sempre conforme les teves costums culturals. Només utilitza el teu color quan treballis. Robar està totalment prohibit. Tingues les mans netes tota l'estona.
CULTURA BLAVA Característiques dominants: Intrèpids, liberals. Rols: La dona dominant. Actituds enfront les altres cultures: Oberta i receptiva. 1. Tabú: Mai utilitzen la mà esquerra. 2. Forma de saludar: Alçant els braços. 3. Fruita que produeixen: Mores. Normes culturals: Sempre utilitza la teva forma de saludar enfront les altres cultures. Comporta't sempre conforme les teves costums culturals. Només utilitza el teu color quan treballis. Robar està totalment prohibit. Tingues les mans netes tota l'estona.	CULTURA TARONJA Característiques dominants: Treballadors i entusiastes. Rols: La dona és superior en les tasques laborals. Actituds cap a les altres cultures: Cautelosa. Tabú: Mai es negocia amb un home. Forma de saludar: Apretada de mans. Fruita que produeixen: Taronges. Normes culturals: 1. Sempre utilitza la teva forma de saludar enfront les altres cultures. 2. Comporta't sempre conforme les teves costums culturals. 3. Només utilitza el teu color quan treballis. 4. Robar està totalment prohibit. 5. Tingues les mans netes tota l'estona.
CULTURA VERMELLA Característiques dominants: Conservadors, introvertits Rols: L'home dominant Actituds enfront les altres cultures: Hostil. Tabú: Mai es toquen amb l'altra gent. Forma de saludar: Piquen l'ullet dues vegades. Fruites que produeixen: Maduixes. Normes culturals: Sempre utilitza la teva forma de saludar enfront les altres cultures. Comporta't sempre conforme les teves costums culturals. Només utilitza el teu color quan treballis. Robar està totalment prohibit. Tingues les mans netes tota l'estona.	CULTURA VIOLETA Característiques dominants: Prudents, respectuosos/es. Rols: La dona és inferior en idees. Actituds enfront les altres cultures: Suspicaços/es. Tabú: Mai negocien amb una dona. Forma de saludar: Apretada de mans esquerres. Fruita que produeixen: Cireres. Normes culturals: 1. Sempre utilitza la teva forma de saludar enfront les altres cultures. 2. Comporta't sempre conforme les teves costums culturals. 3. Només utilitza el teu color quan treballis. 4. Robar està totalment prohibit. 5. Tingues les mans netes tota l'estona.

Distribució del material

1. Vermells: cinc rols de "cultura vermella", pintura vermella, un pinzell, unes tisores, un regle, un full A4, una gerra d'aigua.
2. Blaus: cinc rols "cultura blava", pintura blava, un pinzell, unes tisores, un regle, un full A4, una gerra d'aigua.
3. Groc: Blaus: cinc rols "cultura groga", pintura blava, un pinzell, unes tisores, un regle, un full A4, una gerra d'aigua.
4. Verd: cinc rols "cultura verd", 4 tisores, 6 fulls, un regle, 1 gerra d'aigua buida i una altra plena.
5. Violeta: Cinc rols "cultura violeta", 4 tisores, 6 fulls, un regla, 1 gerra d'aigua plena i una altra buida.

Instruccions per cada participant

1. Saludeu a totes les membres de la vostra cultura una a una
2. Cada cultura elegeix una supervisora
3. Cada participant té un rol dins la cadena de producció del seu color
4. La fruita ha de ser de bona qualitat i tenir el tamany adequat
5. Abans de portar-la al mercat, la fruita ha de ser mostrada i acceptada per la resta de cultures
6. La fruita només serà acceptada per quilos, i a canvi la cap de ventes et donarà els bonus corresponents
7. Recomanació a totes les cultures: La temporada de la fruita és curta i es necessita reunir el màxim de diners possible per poder passar la resta de l'any

Preus de venta per quilo

Maduixes: 10 unitats (ample mín. 4cm)	10 bonus
Mores: 15 unitats (ample min. 2cm)	20 bonus
Plàtans: 5 unitats (llarg mín. 8 cm.)	5 bonus
Llimones: 10 unitats (ample mín. 4cm)	10 bonus
Taronges: 15 unitats (ample mín. 6cm)	5 bonus
Cireres: 15 unitats (ample mín. 4cm)	5 bonus

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Una vegada representat el joc de rol, creem un debat amb totes les participants. Podem ajudar-nos de preguntes com:

- Ha sigut fàcil cooperar?
- Com ens hem sentit amb els altres membres de la nostra cultura? Com ens hem sentit amb les altres cultures?
- Com ens sentim amb les nostres pròpies regles i tabús?
- I amb les de les altres cultures?
- Com ens sentim respecte el desequilibri de recursos? Quines estratègies hem utilitzat per resoldre la situació? Quina situació semblant coneixem?
- En quina mesura la nostra cultura dificulta la comunicació amb altres grups culturals?

Migrades clandestines

Tema general	Processos migratoris
Objectius	Vivenciar les dificultats de les persones immigrades il·legalment
Edat recomanada	A partir de 10 anys
Nombre de participants	-
Durada	20 minuts
Espai recomanat	Amb capacitat per escoltar música
Material	Sistema per escoltar música i fotocòpies de lletra de la cançó

Font: http://escolapau.uab.cat/img/programas/educacion/dinamicas/3di003c.pdf

Desenvolupament de l'activitat

Escoltem la cançó de «clandestino» (CD Clandestino, de Manu Chao). Podem donar a cada participant una fotocòpia de la lletra, per a que poguem llegir-la i escoltar-la al mateix temps, facilitant-ne la comprensió.

Establim una conversa sobre què els sembla la cançó:

- Us agrada la música?
- Quins instruments i ritmes hi identifiqueu?
- Què us crida l'atenció del que explica la cançó?
- Què penseu que vol dir Manu Chao amb aquesta cançó? Ho compartiu?
- Què penseu de les persones migrades? En coneixeu alguna?

És important avaluar la percepció inicial que els nois i noies tenen de la immigració.

Variacions

Per aprofundir en el tema, podem jugar al joc de rol «Les persones migrades», amb una durada aproximada d'1h.

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

La mateixa reflexió de la cançó ja podria ser una avaluació de l'activitat i dels coneixements del grup. Amb tot, podem aprofundir en el debat amb preguntes tipus: Què penseu de la situació en què es troben els immigrants il·legals? Quins motius creieu que fan decidir a una persona a emigrar del seu país? I a escollir el nostre com a país d'acollida? De quina manera influeix el fenomen de la immigració en la nostra societat? I en la nostra cultura? I en la nostra economia? Com penseu que s'hauria de fer l'acollida i integració de les persones immigrades a casa nostra? Quines coses proposaríeu fer?

Mural de noms

Tema general	Cohesió de grup / Estereotips i prejudicis
Objectius	Verbalitzar coses positives dels companys, potenciar l'expressió oral i treballar la cohesió de grup
Edat recomanada	De 9 a 12 anys
Nombre de participants	-
Durada	45 minuts
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	Folis, bolígrafs i retoladors

Desenvolupament de l'activitat

Els infants han d'escriure en un mural el seu nom i cognoms. S'agafen les inicials i amb aquestes, la resta del grup ha de dir adjectius positius que vagin amb aquesta persona: per exemple, amb Julia Cumillera — Juganera i Creativa.

Variacions

-

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Les monitores haurem de conduir la reflexió per a arribar a la conclusió de que a totes ens agrada escoltar coses positives de nosaltres mateixes, però que les negatives ens fan sentir malament. Hem de parlar amb els altres amb respecte i sense ofendre.

Podem posar èmfasi en prendre consciència sobre:

- Si coneixem a algú, sabem com és
- Què són els estereotips i prejudicis? Són aquelles idees negatives d'una persona o un grup que pensem quan no la coneixem.
- La importància de fer-nos reforç positiu entre nosaltres

Percepcions

Tema general	Estereotips i prejudicis
Objectius	Prendre consciència que les percepcions són relatives i condicionades per la situació particular de cada persona
Edat recomanada	De 6 a 10 anys
Nombre de participants	-
Durada	45 minuts
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	Dibuixos d'il·lusions òptiques i còpies de noticies

Font: http://escolapau.uab.cat/img/programas/educacion/dinamicas/cat/C56_Percepciones.pdf

Desenvolupament de l'activitat

PART 1: Escollim diversos dibuixos d'il·lusions òptiques, els mostrem als infants i juguem a endevinar les diferents possibilitats de cada dibuix.
Reflexionem sobre si han sorprès els dibuixos: Què us ha sorprès? En un mateix dibuix, totes hem vist el mateix? Això ens passa a la vida real, quan tenim un conflicte, totes el veiem igual? Què ens condiciona per veure una o altra versió de la mateixa història? Qui té raó?

PART 2 (a partir de 10 anys): Repartim les notícies recopilades en diferents mitjans de comunicació sobre els mateixos temes de manera que cada participant en llegeixi una (ja sigui individualment, en parelles o petits grups).
Contrastem els punts de vista d'unes i altres notícies compartint els continguts. Imaginem què pensaria una persona que només hagués llegit un mitjà i una altra que hagués llegit el mitjà de línia ideològica oposada: què diria un i què diria l'altre? Ens han passat situacions similars en la vida real (conflictes entre amics, discussions entre adults, etc)? Què podem fer per ampliar les nostres percepcions?

Variacions

En la part 2, també podríeu dramatitzar una situació més propera al grup. Una possibilitat seria recuperar algun conflicte viscut al grup però canviant els personatges i la situació, i repartir els rols entre els actors de forma modificada respecte al que va passar en realitat. A cada petit grup se li planteja la situació i se li demana que la desenvolupi per dramatitzar-la davant del gran grup.

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Davant d'un conflicte intenteu actuar sent conscients que la vostra percepció és limitada, i mirant d'obrir-la a buscar nova informació, a escoltar amb atenció l'altra part i buscar les necessitats i preocupacions compartides en lloc d'encallar-vos amb les que us distancien.

Pictionary de la ciutadania

Tema general	Estereotips i prejudicis
Objectius	Analitzar els estereotips que tenim i la homogeneïtzació vers uns trets culturals semblants
Edat recomanada	A partir de 10 anys
Nombre de participants	-
Durada	45 minuts
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	Folis, bolígrafs, paper d'embalar i retoladors

Desenvolupament de l'activitat

Es fan dos grups i es reparteixen 2 murals, retoladors i bolígrafs. El joc consisteix en dir una paraula per dibuixar i un participant d'un dels grups l'ha de dibuixar mentre la l'ha d'endevinar. El grup que primer l'encerti s'endurà un punt, i així successivament. Us proposem un llistat de paraules:

Estranger
Migrat/migrada
Inclusió
Cultura
Autòcton
Homosexual
Musulmà
Àrab
Italiana
Francès
Persones
Portuguesa
Catalana
Espanyol
Anglesa
Raça
Africà
Gitano
Diferència
Transsexual
Exclusió

Variacions

-

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Una vegada realitzats els dibuixos, podem fer una reflexió conjunta. Com dibuixem, per a que totes les persones ho puguin entendre? Ens basem en estereotips per definir conceptes? Què ens ha fet endevinar el que era?

Què és la cultura?

Tema general	Debat i posicionament sobre un conflicte / Estereotips i prejudicis
Objectiu/s	Fomentar el diàleg i la reflexió Conscienciar sobre la diversitat d'idees i definicions Entendre que és la «cultura»
Edat recomanada	Infants, joves i persones adultes
Nombre de participants	-
Durada	30 minuts
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	Folis, mural i bolígrafs * per a la variació: etiquetes i pilota

Desenvolupament de l'activitat

Per tal de crear un punt de partida, hem de buscar la definició de cultura. Fem una pluja d'idees sobre les formes d'expressió de la nostra cultura, quins trets de les cultures coneixem i com les podem diferenciar. Hem de tenir en compte que hi ha elements visibles (menjar, roba...) i elements invisibles (manera de relacionar-se, tabús, mites...) A partir d'aquí, podem posar exemples de la pròpia cultura o d'altres que coneixem.

Per exemple:
- Visible: els kebabs, el hijab, els instruments musicals, idiomes i dialectes...
- No visible: els etíops no empren la paraula "no" i per a dir "si" fan un gest de sorpresa

Finalment es fa una posada en comú i es busca una definició conjunta. Es poden anar escrivint totes les idees que surten al mural; facilitarà el consens de la definició.

Variacions

Tothom escriu en una etiqueta què entén per cultura (una frase). Es passa una pilota entre les participants. Cada vegada que el/la participant la té, enganxa i explica la seva frase. Finalment es fa una posada en comú i es busca una definició conjunta. Es poden anar escrivint totes les idees que surten al mural; facilitarà el consens de la definició.

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Hem de posar atenció en adequar el llenguatge i el nivell d'aprofundiment del debat a l'edat de les participants. És important que vetllem per crear un clima on totes ens sentim còmodes en participar i no forçar a cap participant a donar la seva opinió, si no vol; sobretot, no atacar a cap participant si utilitza expressions no «políticament correctes» alhora d'expressar-se durant el debat.

Què fem?

Tema general	Cohesió de grup / Respecte i tolerància
Objectius	Negativitzar les faltes de respecte al conjunt de la ciutadania i interioritzar la importància del respecte amb els altres
Edat recomanada	De 6 a 9 anys
Nombre de participants	Més de 5
Durada	15-20 minuts
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	-

Desenvolupament de l'activitat

En una rotllana farem una pluja de idees sobre situacions quotidianes de falta de respecte. Posant en comú i expressant com ens sentim amb elles. Un cop acabada, promourem una reflexió sobre com hauríem d'actuar en aquest tipus de situació, marcant també les possibles conseqüències de continuar amb la falta de respecte davant una situació així

Per donar suport a la pluja d'idees, podem utilitzar alguna d'aquestes preguntes:

- Al cinema la persona del costat et molesta. Algunes respostes respectuoses: si us plau, pots parlar més baix que no sento la pel·lícula?
- "Una nena m'ha pegat i m'ha dit negre". Què podem fer?
- A l'esplai, alguna vegada m'han fet alguna cosa que no m'ha agradat?
- Què és el respecte?

Variacions

-

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Amb els infants, parlarem sobre les faltes de respecte, reconduint la situació, i haurem d'anar fent preguntes relacionades amb els objectius que ens havíem plantejat. Haurem d'intentar posar en la pell d'altres infants i esbrinar si han trobat recursos i solucions per abordar els conflictes. Hem de ser capaces de detectar si a l'esplai existeixen aquestes faltes de respecte i promoure el compromís per eliminar-les.

Símbols o persones

Tema general	Estereotips i prejudicis / Símbols religiosos
Objectius	Treballar els estereotips dels símbols religiosos i reflexionar sobre aquests en la nostra societat
Edat recomanada	A partir de 10 anys
Nombre de participants	-
Durada	1 hora
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	Cartolines de diferents colors, llapis, colors i folis

Desenvolupament de l'activitat

Pensarem i escollirem 4 religions (l'equip de monitores o podem fer pluja d'idees amb els infants). Dividim el grup en 4 equips. Cada petit grup treballarà la religió que li toqui. Per exemple, el cristianisme, ateisme, islam i judaisme.

Una vegada fet els petits grups, cada un debatrà sobre la religió que li ha tocat: què en sabem, què pensem, què creiem i com creiem que la viuen dins de la mateixa creença. Una vegada acabat el debat, cada participant del grup haurà de dibuixar en dos folis un símbol i un estereotip de la religió que prèviament ha treballat.
Una vegada estiguin fets els dibuixos, ajuntarem els grups en parelles; és a dir, 2 grups que hagin treballat diferents religions ara treballaran junts. La monitora barrejarà els dibuixos per a tornar-ne a repartir 2 a cada persona. Cada participant haurà d'observar-los i buscar la parella corresponent entre els altres participants. Per exemple, si pensem que un dels dibuixos es correspon a un símbol cristià, haurem de trobar entre els altres l'estereotip que creiem que se li correspon. S'agafen i es posen al mig com a "nova parella". No es tracta de trobar a qui l'ha dibuixat, si no veure que el que un pot tenir com a símbol es pot transformar en estereotip als ulls dels altres.

Una vegada que totes les noves parelles són al terra, cadascú anirà agafant les seves i explicant per quin motiu les ha dibuixat; aquí es veurà realment la barreja entre estereotips i símbols.

Variacions

-

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Què és un símbol? Què és un estereotip? En què pensem quan veiem alguns símbols religiosos? L'educació laica ha de permetre l'ús de símbols religiosos? A l'esplai tenim símbols religiosos o culturals? Perquè?

Stop!

Tema general	Estereotips i prejudicis
Objectius	Reflexionar sobre els coneixements previs i conscienciar-nos sobre els nostres estereotips
Edat recomanada	A partir de 8 anys
Nombre de participants	Més de 3
Durada	20 minuts
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	Folis i bolígrafs

Font: http://escolapau.uab.cat/img/programas/educacion/dinamicas/3di001c.pdf

Desenvolupament de l'activitat

La monitora anuncia, un per un, alguns conceptes: cultura, violència, pau, convivència i conflicte. Cada participant haurà d'escriure, el més ràpid possible, 7 característiques relacionades amb aquest concepte. S'ha de dir als participants que en acabar la tasca cridin "Stop!", entenent que s'acabarà de pensar en el moment que una persona ho cridi. Si ho creieu convenient podeu afegir altres conceptes a la llista.

Es tracta d'identificar les idees prèvies que tenen els i les participants entorn dels conceptes que volem analitzar. Es pot utilitzar la dinàmica com a punt de partida (o introducció del tema) o com a avaluació de les dinàmiques anteriorment realitzades.

Variacions

Com que aquesta dinàmica té per objectiu treballar les idees prèvies i que fomenta l'espontaneïtat pot ser una eina útil per reflexionar sobre estereotips i prejudicis de l'educació intercultural. En aquest cas, es pot treballar a partir de paraules com: immigrant, Alemany/a, madrileny/a, català/ana, àrab, jueu/jueva, home, dona, jove, homosexual, polític/a, okupa, policia, etc.

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

S'avalua cada concepte, un per un. Es llegeixen les paraules que han sortit de l'exercici. Per què s'ha pensat en aquestes paraules? N'hi ha cap que ens cridi l'atenció? Són paraules que permeten definir els conceptes o més aviat impressions estereotipades? Si són impressions, són paraules que connoten una imatge positiva, negativa o neutra?
Després de l'exercici, ens sembla que tenim una idea aprofundida o superficial del concepte? Ens ha canviat la nostra opinió al respecte?

Teatre social

Tema general	Organització social
Objectius	Denunciar les situacions d'injustícia que es donen en la nostra societat
Edat recomanada	A partir de 10 anys
Nombre de participants	Més de 5
Durada	1-2 hores
Espai recomanat	Interior i/o exterior
Material	-

Desenvolupament de l'activitat

Es fan dos grups: un escenificarà una situació mentre l'altre observarà. La representació ha de ser totalment improvisada. Mentre actuen, la monitora agafarà algú del públic (o més d'una persona), que haurà d'adaptar-se a la representació i interactuar en la situació. Posteriorment anirem agafant gent del públic que actuarà segons el seu criteri i canviant la situació.
Algunes situacions o conceptes que podem escenificar són: racisme, exclusió, homo-transfòbia, famílies nouvingudes, diversitat cultural...

Variacions

-

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

A l'acabar farem un debat sobre la situació que s'ha donat i les diferents maneres d'interpretar-la. Podem reflexionar sobre com les noves incorporacions han anat canviant la percepció de la situació o de la idea, quins girs s'han donat en les històries teatralitzades. Si utilitzem aquesta dinàmica per treballar algun tema en concret, en el debat podem aprofundir en els sentiments viscuts durant les interpretacions, les percepcions de les persones que han estat observadores i el coneixement final que les participants han après.

Tolerància

Tema general	Respecte i tolerància
Objectius	Positivitzar les diferències i afavorir les similituds per tolerar la diferència
Edat recomanada	De 6 a 12 anys
Nombre de participants	-
Durada	30 minuts
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	Folis amb els noms de les participants i bolígrafs

Desenvolupament de l'activitat

Es reparteix un full per infant amb el nom d'una altra companya. Hauran de trobar una cosa en comú i una cosa totalment diferent amb aquesta persona i amb la resta dels companys. Si el grup és molt nombrós, podem fer petits grups. Un cop acabat, es farà una rotllana on cada infant verbalitzarà les similituds i les diferencies que té amb la resta de companys.

Variacions

-

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Com a monitores haurem de fer veure com afecta la diferència a l'hora de relacionar-se amb els altres i demostrar que en la varietat està el gust. El fet de tenir diferències no implica que no et puguis relacionar o tolerar a l'altre persona. Cal reforçar la idea de que sempre hi haurà alguna cosa en comú amb l'altre i que sempre ens podem basar en aquesta similitud.

Veritat o mentida?

Tema general	Respecte i tolerància
Objectius	Interioritzar els coneixements sobre el respecte, cooperar per resoldre un problema i fomentar la capacitat de reacció
Edat recomanada	De 9 a 12 anys
Nombre de participants	10 o més
Durada	15 minuts
Espai recomanat	Espai obert
Material	-

Desenvolupament de l'activitat

Es formen 2 equips i es posen en dues files donant-se l'espatlla. Un d'ells serà la veritat i l'altre la mentida. La monitora dirà una sèrie de premisses o afirmacions sobre el tema treballat (en aquest cas el respecte).

Si la premissa és veritat, l'equip de "les veritats" s'ha d'escapar cap a la seva paret mentre que l'equip de la mentida els intenta agafar. Si la premissa és mentida, serà l'equip de "les mentides" el que escapi mentre la veritat el persegueix. Podem fer servir, per exemple, les següents afirmacions:

- Totes som iguals
- Totes som diferents
- El respecte és acceptar el que pensen els altres
- ...

Variacions

És una dinàmica que es pot fer servir per valorar qualsevol activitat, per saber el nivell de coneixement del grup sobre un tema o per fer una posada en comú sobre un tema de manera temàtica.

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Suggerim que una monitora prengui nota d'aquelles valoracions que es vagin fent, per així després poder fer una avaluació com a equip del coneixement, dels nous aprenentatges o de l'objectiu que inicialment ens havíem plantejat.

Vida quotidiana

Tema general	Estereotips i prejudicis
Objectius	Ser conscients dels estereotips que ens envolten
Edat recomanada	A partir de 6 anys
Nombre de participants	-
Durada	Depenent del total de participants
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	-

Desenvolupament de l'activitat

El joc consisteix en escenificar la vida quotidiana de diferents persones amb orígens diversos (del Marroc, Catalunya, Xina, Pakistan, Itàlia...). Farem grups d'infants de 3 o 4 persones i els direm quina és la persona i la seva procedència, per a poder-la representar. La norma és que mentre ho facin, no poden parlar.

La resta dels grups han d'endevinar el país que s'està escenificant.

Variacions

-

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Veurem com acabarem escenificant tòpics ja que moltes vegades en sabem menys de les persones que dels estereotips. Per tant, la reflexió pot girar entorn de quins estereotips i prejudicis tenim sobre els diferents col·lectius que ens envolten i comparar-ho amb la realitat; intentar conèixer quin és l'estil de vida quotidià d'aquestes persones i si, realment, actuen segons com ho hem representat nosaltres.

6. Dinàmiques de sensibilització per l'equip de monis

En aquest apartat, trobarem una proposta de sessió de formació i sensibilització encarada a l'equip de monitores de l'esplai. Considerem interessant que, alhora que treballem amb els infants i joves de l'esplai la presa de consciència sobre els estereotips i prejudicis que tenim, el coneixement dels processos migratoris i volent educar en la interculturalitat, hem de **fer una mirada introspectiva al que com a equip sabem, volem i tenim**.

Sensibilitat cultural

Tema general	Estereotips i prejudicis Debat i posicionament sobre un conflicte
Objectius	Reflexionar sobre com l'esplai pot esdevenir un agent educatiu i social amb sensibilitat per la interculturalitat
Edat recomanada	Per a monitores
Nombre de participants	-
Durada	2 hores
Espai recomanat	Interior o exterior
Material	Fotocòpies de la informació de cada dinàmica

Desenvolupament de l'activitat

- Dinàmica 1: Pictionary (30 minuts)

L'objectiu és introduir conceptes claus relacionats amb la interculturalitat. Una monitora ho haurà de dibuixar en un full mentre la resta de monitors han d'endevinar el concepte; i així, anar canviant qui dibuixa amb cada un dels conceptes. Aquests poden ser:

- processos migratoris
- racisme
- exclusió
- xenofòbia
- inclusió
- diversitat
- convivència
- normes socials
- llei d'estrangeria
- ciutadania
- igualtat
- llibertat

Una vegada dibuixades totes les idees, es pot fer un debat per consensuar la definició de tots els conceptes, identificar conductes relacionades a l'esplai (dins l'equip i amb els infants-joves) i/o cap a on volem avançar com a esplai.

- Dinàmica 2: Passos (30 minuts)

L'objectiu és prendre consciència sobre les motivacions personals (experiències de vida) que ens mouen a la vida i quin paper hi juga l'esplai al respecte.
Ens posarem en fila i agafarem unes targetes (que definiran el nostre rol durant la dinàmica); la dinamitzadora anirà fent preguntes que haurem de respondre: si és positiva, avançarem un pas i si és negativa o indiferent, no ens mourem. Al finalitzar, totes explicarem el nostre rol, com ens hem sentit i relacionar-ho amb la participació a l'esplai.
ROLS:

1. Noia musulmana que viu amb la família, que és molt religiosa. He acabat l'ESO i ara no puc seguir estudiant ni treballar; he de buscar marit per poder seguir amb la meva vida.
2. Fill de família xinesa migrada. Tenim un restaurant i vivim al pis de dalt. Després de l'institut, he d'ajudar al negoci familiar.
3. Vaig amb cadira de rodes i estic emancipada. Visc en un poble però vull marxar a la ciutat més propera, ja que aquí tinc moltes barreres que em dificulten el dia a dia.
4. Migrat de Senegal. Vaig arribar aquí de manera irregular, amagat en un camió. Estic buscant feina ja que necessito enviar diners a la meva família.
5. La mare i el pare estan separats, estudio batxillerat i sóc voluntària d'una ONG
6. Nascuda a Barcelona. Sóc filla única i estudio Dret a la facultat. La meva mare és directora d'una multinacional, que em dóna 100€ de paga a la setmana
7. Sóc homosexual, treballo de manera autònoma com a periodista freelance i estudio alemany a les tardes. M'agrada molt conèixer gent i viatjar.
8. Sóc un noi que viu en una casa de tres plantes, jardí i piscina ubicada en una urbanització. Necessito el cotxe per anar a tot arreu.
9. Vinc de l'Argentina. Sóc una dona que viu, juntament amb els meus dos fills, en un pis de 30m2 juntament amb una família de l'Equador amb 4 filles més.
10. Sóc pare de família i tinc tres fills. Em preocupa la seva educació, tot i que treballo moltes hores i no puc dedicar-lis gaire temps. Els faig llegir la bíblia cada vespre.
11. Tinc 23 anys, mare soltera. Treballo a les tardes-nits netejant unes oficines.
12. Tinc 20 anys. Vull marxar de casa però tinc un sou de 500€. La meva família m'ajuda econòmicament.
13. Visc en una masia a les afores; m'agrada treballar al camp, cultivar aliments i fer el de sempre.
14. Sóc molt atractiu, fill de la famosa de moda. Em costa sortir al carrer sense que la gent em reconegui.
15. Vaig arribar del Marroc fa tres anys. Visc en un pis amb la meva dona catalana, compartim un negoci (una petita botiga de roba).

PREGUNTES

- Al llarg de la vida, has tingut problemes econòmics?
- T'has sentit exclosa per ser diferent o no poder fer quelcom?
- Consideres que vius en una casa decent amb les necessitats bàsiques cobertes?
- Prens o prenies classes d'algun tipus d'art o música?
- No tens por a que la policia t'aturi
- Tu i la teva família marxeu de vacances un cop l'any
- Pots escollir treballar i/o estudiar del que t'agrada?
- La teva família ha nascut en aquest país?
- Penses que tindràs un futur feliç?

- Penses que les teves opinions i el que penses políticament és rellevant?
- Pots celebrar els esdeveniments religiosos?
- Pots votar a les eleccions?
- No tens por pel futur de les teves filles i fills?
- Creus que se't respecta a la societat on vius?
- Saps (on) demanar ajuda si la necessites?

◆ Dinàmica 3: Mar o Muntanya (30 minuts)

Aquesta dinàmica ens permetrà fer un debat respecte aspectes relacionats amb la ciutadania, convivència... i el rol de l'esplai en tot aquest entramat social.
Les monitores ens col·locarem al costat del sí o del no (separat per una línia al terra) segons pensem sobre les afirmacions que es vagin anomenant. Quan totes ens haguem posicionat, debatrem sobre la pregunta i com l'esplai respon o actua al respecte.

AFIRMACIONS

- Sóc culturalment sensible i conscient del meu bagatge cultural
- Sé identificar les fonts de malestar personal quan existeixen diferències culturals entre una persona i jo mateixa
- Sóc conscient dels estereotips i prejudicis que tinc vers alguns col·lectius culturals
- Sóc conscient i entenc com la situació sociopolítica influencia en la meva vida, en la de la població migrada i en la d'aquelles que viuen en situació de pobresa
- Crec que per a que un grup d'esplai funcioni, hi ha d'haver equitat entre el nombre de monitores i monitors
- Penso que els infants, de manera innata, no tenen prejudicis i, per tant, no cal fer un treball de sensibilització amb elles
- Crec que els infants copien totes les conductes dels seus monitors
- Penso que no seria bo que totes les monitores fossin homosexuals (i heterosexuals?)
- Penso que l'esplai ha d'avançar-se als canvis socials
- La millor manera per a que l'esplai sigui un reflex de la diversitat cultural és fent festes i tallers culturals
- La quota de l'esplai és una trava alhora de participar de l'entitat
- Crec que qui no és voluntària, és perquè no vol

Reflexió, avaluació i suggeriments pel seguiment

Podem crear un debat final per a expressar-nos com ens hem sentit al llarg de la sessió i concloure, conjuntament, totes les reflexions, propostes i idees que, com a equip de monis, ens plantegem treballar a l'esplai.

7. GLOSSARI

CONVIVÈNCIA: Conviure significa viure en companyia d'altres. Per poder parlar de "companyia" s'ha de donar una participació en els sentiments de l'altre, una empatia: la vida que comparteixen individus, famílies i grups segons interessos, inquietuds, problemes, solucions a aquests problemes, expectatives, usos de l'espai, serveis i tot allò que forma part de l'existència en societat. La convivència implica estar al mateix temps i en el mateix lloc que altres amb els quals s'interactua activa i creativament, amb qui es comparteixen aspectes comuns i entre els que es dóna una entesa. Conviure no significa estar d'acord en tot sinó la possibilitat de dissentir, debatre i regular aquest conflicte sense que això suposi una ruptura, una desintegració o la pèrdua de cohesió social.

CULTURA: És una forma de teixit social que avarca les diferents manifestacions i expressions d'una societat determinada. Els costums, les pràctiques, la manera de ser, els rituals, vestimenta i les normes de comportament són aspectes visibles o invisibles que s'inclouen en la cultura. Es fonamenta en patrons universals i particulars, característiques implícites i explícites, sistemes simbòlics (codis lingüístics i no verbals), sistemes de relacions,sistemes de creences i valors.

CULTURALISME: Pensament fundat en l'afirmació que cada cultura es caracteritza per algunes especificitats que tenen la naturalesa d'invariants al llarg de la història. Està encaminat a mantenir o aconseguir el domini d'una determinada cultura o d'algun dels seus valors o pautes. D'aquesta qüestió tenim exemples en diverses colonitzacions, cristianitzacions, etc. En aquests casos es destrueixen les cultures colonitzades i s'imposa la cultura colonitzadora.

DIVERSITAT CULTURAL: Concepte que fa referència al reconeixement de la varietat. Es refereix a la multiplicitat de formes en què s'expressen les cultures dels grups i societats. Aquestes expressions es transmeten dins i entre els grups i la societat. L'existència de múltiples cultures està considerada com un actiu important a la humanitat ja que contribueix al coneixement. Cada persona té dret a que la seva cultura sigui respectada.

DISCRIMINACIÓ: Es refereix a la ideologia o comportament social que separa i considera inferiors a les persones per la seva raça, classe social, sexe, religió o altres motius ideològics, atemptant contra la igualtat, llibertats i drets individuals i col·lectius.

ESTEREOTIPS: Són percepcions exagerades i simples que es tenen sobre una persona o grup quan es comparteixen certes característiques/qualitats/habilitats per justificar una conducta en relació a una determinada categoria social. És una generalització. Estan constituïts per idees, prejudicis, actituds, creences i opinions preconcebudes, imposades pel mitjà social i cultural, i que s'apliquen de forma general a totes les persones pertanyents a una categoria, nacionalitat, ètnia, edat, sexe, orientació sexual, procedència geogràfica, entre uns altres.

IDENTITAT CULTURAL: Es refereix a un sentit de pertinença a un grup amb el qual es comparteixen trets socioculturals. La identitat no és un concepte fix sinó que es recrea individualment i col·lectivament i s'alimenta contínuament de la influència exterior; es crea per oposició i reafirmació davant de l'altre.

IMMIGRAR/IMMIGRACIÓ: La immigració és l'acte d'immigrar: entrar a residir temporal o permanentment en un país diferent al d'origen. Les raons que provoquen la immigració són complexes i tenen relació amb el marc individual de decisions, el procés familiar / social i el context econòmic, social i polític nacional. Al seu torn, tots aquests elements estan condicionats per la globalització dels processos econòmics i culturals.

INTERCULTURALITAT: Relació entre diverses cultures diferents que tenen lloc amb respecte i horitzontalitat. La relació intercultural vol afavorir que les persones de cultures diferents es puguin entendre mútuament, comprenent la forma de percebre la realitat i el món de l'altra, d'aquesta manera es facilita l'obertura per a l'escolta i l'enriquiment mutu. No es tracta de perdre els trets d'identitat pròpia i cultural, sinó d'incorporar elements a la cultura nacional o receptora.

MULTICULTURALITAT: Suposa l'existència de vàries cultures en una nació o entorn geogràfic. Constata l'existència de diferents cultures en un mateix espai, sense que se relacionin entre elles; és a dir, les cultures cohabiten però no influeixen en les altres. La societat acollidora sol establir jerarquies i col·loca als altres grups en inferioritat de condicions; això pot dur a l'aparició de conflictes, estereotips, prejudicis... dificultant la convivència social, sempre en detriment de les minories.

PREJUDICI (Jutjar abans de conèixer). És una opinió o judici que no està basada en cap experiència o causa. És una manera d'excloure algú basant-se en característiques negatives sense tenir en compte experiències reals ni contrastades: amenaces, llegendes o mites.

RACISME: Qualsevol forma d'exclusió, segregació, discriminació o agressió a les persones per motiu del seu origen ètnic o nacional, el color de la pell, les creences religioses, o las pràctiques culturals o de qualsevol altre tipus. El racisme generalment es produeix quan una persona o grup se considera superior a l'altra generant dificultats en la convivència, la preservació dels drets de les persones, el model de societat i el sistema democràtic. Diferenciem dos tipus de racisme, principalment:

- **Racisme institucional**: és el que trobem en les lleis i polítiques dels governs i les administracions públiques, així com en els discursos polítics que discriminen per raons d'origen, color de pell o cultura. Quan les lleis i polítiques tendeixen en la societat cap a la separació de les persones, ens trobem davant un model segons el qual no totes les persones som iguals davant la llei, que estableix categories de ciutadans en funció dels drets que l'Estat reconeix i les oportunitats que garanteix.
- **Racisme social**: són situacions de racisme que sofreixen moltes persones en la seva vida quotidiana (en el treball, en l'entrada de locals d'oci, pel carrer, entre veïns, en tendes, a l'escola, etc.). Discriminacions per qüestió d'origen, religió o cultura, i que situen en les diferències l'origen dels problemes i conflictes de la seva comunitat.
- **Racisme subtil**: es tracta d'un tipus de racisme social i implica una resposta emocional negativa cap a membres d'altres cultures en què els sentiments no són tant d'odi i clara hostilitat (pròpies del racisme més explícit) sinó més aviat de certa incomoditat, inseguretat o, fins i tot, por.

XOC CULTURAL: El xoc cultural es produeix quan dos esquemes referencials (esquemes culturalment determinats i que condicionen la visió de la realitat) es troben davant d'una situació- un incident crític- on els esquemes són posats en dubte pels de l'altra persona. Això causa desorientació, frustració o rebuig, rebel·lió i ansietat vers l'altre generant judicis de valor i rebuig que condicionen la relació i que s'ha d'entendre com una cosa que forma part d'un procés natural.

L'any 2005 la Comissió de Ciutadania d'Esplac va publicar el recurs "Un mirall de Realitats". Era un dossier didàctic per als esplais que incloïa jocs, dinàmiques i contingut teòric reflexiu al voltant de l'educació intercultural. Aquest curs, més de 10 anys després **fem una revisió del contingut, afegim noves activitats i el presentem amb un altre format!** La finalitat del Mirall de Realitats és permetre plantejar nous conceptes, noves estratègies i eines per desenvolupar una actitud crítica que ajudi als i les monitores dels esplais a interpretar la diversitat i reconèixer l'existència de desigualtats. Des d'Esplais Catalans defensem que la inclusió és un mètode per promoure el respecte, l'acceptació i la participació de totes les persones als esplais; i per tant, que la diversitat és un valor, una font d'enriquiment i aprenentatge. Volem desemmascarar els mecanismes i interessos que, a través d'estereotips, rumors i prejudicis produeixen i mantenen discriminacions socials a través d'activitats i dinàmiques adreçades als infants, joves i monitores dels esplais.